

Den Haag

► **Onderzoeksrapport**

DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek

Bevolkingsprognose

Den Haag 2017

► **Onderzoeksrapport**

DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek

Bevolkingsprognose Den Haag 2017

COLOFON

Uitgave
Gemeente Den Haag
DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek
augustus 2017

Druk
Gemeente Den Haag
Intern Dienstencentrum

Inlichtingen
DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek
Richard Vermeulen 070-3534039 / richard.vermeulen@denhaag.nl
Sanne Pronk (070 -7528964 / sanne.pronk@denhaag.nl)

De Dienst Stedelijke Ontwikkeling aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid inzake het gebruik van en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1	Samenvatting	7
2	Veronderstellingen en werkwijze	13
2.1	Vergelijking prognose 2015 en realisatiecijfers	13
2.2	Van verleden naar heden en toekomst.....	15
2.3	Veronderstellingen geboorte, sterfte, migratie en woningvoorraad.....	16
3	Bevolkingsprognose Den Haag	23
3.1	Uitkomst korte termijn (2022) en lange termijn (2040)	23
3.2	Den Haag in perspectief externe prognoses	24
3.3	Ontwikkeling demografische druk	28
3.4	Doelgroepen van beleid	30
3.5	Stadsdeel-, wijk- en buurtprognose (2022)	31
4	Huishoudensprognose Den Haag	35
4.1	Uitkomst korte termijn (2022) en lange termijn (2040)	35
4.2	Huishoudens naar type en leeftijd	36
5	Bevolking naar migratieachtergrond Den Haag	39
5.1	Uitkomst korte termijn (2022).....	39
5.2	Migratieachtergrond naar leeftijd.....	40

VOORWOORD

De omvang en samenstelling van de bevolking is van grote betekenis voor gemeentelijk beleid en gemeentelijke dienstverlening. Om tijdig op veranderingen in te kunnen spelen is inzicht nodig in hoe de bevolking zich in de nabije en verdere toekomst ontwikkelt en van samenstelling verandert. Ook bedrijven en particuliere instellingen in de stad baseren hun investeringen en strategische keuzes (mede) op deze inzichten. Dat is de reden dat de gemeente jaarlijks een bevolkings- en huishoudensprognose maakt, gebaseerd op de laatste demografische inzichten en het actuele bouwprogramma.

Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van de prognose 2017. Het rapport beperkt zich tot de feitelijke uitkomsten en gaat nadrukkelijk niet in op de betekenis voor de verschillende beleidsvelden.

Voor sommige doeleinden volstaat inzicht in de bevolkingsontwikkeling op gemeentelijk niveau of op stadsdeelniveau. Voor andere doeleinden is het noodzakelijk om in te zoomen op wijk- en buurtniveau. Voor het ene beleidsveld volstaat de korte termijn en zijn bevolkingskenmerken essentieel, voor het andere beleidsveld is juist een verdere horizon van belang en gaat het vooral om het volume.

Gepoogd is om aan al deze eisen, zoveel als het prognosemodel toelaat, tegemoet te komen. Omwille van de leesbaarheid zijn echter niet alle uitkomsten in voorliggend rapport opgenomen. Deze uitkomsten zijn te vinden op de statistische website Den Haag in Cijfers van de gemeente Den Haag (www.denhaag.buurtmonitor.nl). Ook zijn op Den Haag in Cijfers de prognose-uitkomsten op wijk- en buurtniveau tot 2022 te raadplegen.

Op stedelijk niveau wordt op hoofdlijnen een doorkijk gegeven naar de bevolkingsontwikkeling op lange termijn, dat wil zeggen tot 2040. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt met uitkomsten van landelijke prognoses.

Meer in detail wordt de bevolkingsontwikkeling op de korte termijn, tot 2022, in beeld gebracht. Het gaat dan om de ontwikkeling van voor het beleid relevante leeftijdscategorieën, van herkomstgroepen, van het aantal en typen huishoudens en de ontwikkeling van de acht stadsdelen.

Zoals bij elke prognose worden de uitkomsten bepaald door de ingevoerde gegevens en (gekwantificeerde) veronderstellingen. In bijlage I, Monitoring, Methodiek en Parameters, staat een monitor van de uitkomsten van prognoses uit het verleden en de verantwoording voor de keuzes die zijn gemaakt bij de voorliggende prognose.

Van belang is om te realiseren dat Den Haag geen eiland is met een autonome bevolkingsontwikkeling. De ontwikkelingen in Den Haag worden in hoge mate bepaald door demografische processen op een hoger schaalniveau en op langere termijn.

Ik hoop en verwacht u met deze publicatie en 'Den Haag in Cijfers' een toegankelijke bron met relevante basisinformatie over de bevolkingsontwikkeling van Den Haag aan te bieden.

Dienst Stedelijke Ontwikkeling

Algemeen directeur

Peter Jägers

1

SAMENVATTING

Bevolking continu toegenomen

De afgelopen jaren is de Haagse bevolking flink gegroeid. De dynamiek van de Haagse bevolking is sterk en nemen toe. Het aantal inwoners is ook tijdens de crisis onverminderd toegenomen, een periode waarin minder woningen werden toegevoegd aan de woningvoorraad.

De groei in Den Haag wordt vooral veroorzaakt door natuurlijke groei en een positief buitenlands migratiesaldo. Jaarlijks vestigen zich er steeds meer mensen vanuit het buitenland, maar neemt tegelijkertijd ook het vertrek toe. In de afgelopen 5 jaar groeide de Haagse bevolking gemiddeld met bijna 4.600 personen per jaar. De natuurlijke groei zorgde jaarlijks voor een groei van gemiddeld 2.550 inwoners en de buitenlandse migratie voor gemiddeld 2.900 extra inwoners. Tijdens de crisisjaren 2009 en 2010 vertrokken tijdelijk minder mensen uit Den Haag naar een woonplaats elders in Nederland met als gevolg een kortstondig positief binnenlands migratiesaldo. Na 2010 neemt de dynamiek van de binnenlandse migratie toe met als gevolg een jaarlijks licht negatief binnenlandsmigratiesaldo van 950 personen over de afgelopen vijf jaar.

Inmiddels is de Haagse bevolking verder gegroeid tot 525.745 inwoners per 1 januari 2017.

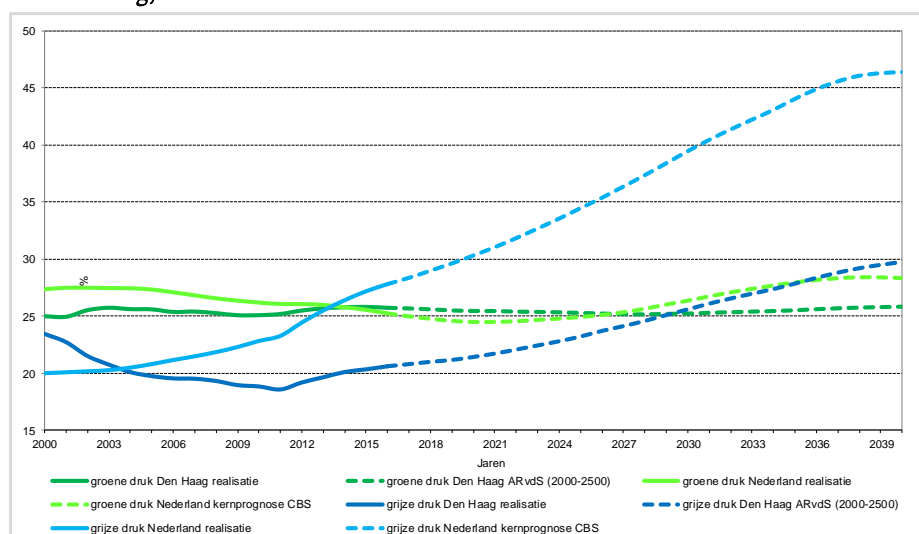
Toekomst: groei zet door

De Haagse bevolking blijft naar verwachting groeien. Op de korte termijn - tot 2022 - groeit de Haagse bevolking met 6,8% naar ruim 556.000 inwoners. Op de langere termijn - tot 2040 - groeit de Haagse bevolking door naar 612.000 tot 638.000 inwoners. De grens van 600.000 inwoners zal naar verwachting bereikt worden in de periode 2032-2037. Dan wordt ook het maximum van bijna 607.000 inwoners uit 1959 gepasseerd.

Bij deze prognose is een kanttekening op zijn plaats. Net als de groei in de afgelopen jaren is deze verwachte toekomstige groei geen vanzelfsprekendheid. Een - impliciete - randvoorwaarde is dat in de Randstad, zoals landelijke prognoses nu aangeven, voldoende bevolkingspotentieel blijft bestaan. En ook dat Den Haag zelf werkgelegenheid, opleidingen, voorzieningen en aantrekkelijke en concurrerende woningen en woonmilieus blijft bieden.

Het aantal baby's en peuters, kleuters en leerlingen in het basis- en jeugdonderwijs groeit op zowel de korte termijn tot 2022 als op de lange termijn tot 2040 minder sterk dan het Haags gemiddelde. Het zijn namelijk vooral de oudere leeftijdsgroepen die sterker dan gemiddeld groeien. Op de korte termijn wordt een daling verwacht van het aantal hoogbejaarden van 85 jaar en ouder, maar op de lange termijn zal ook deze leeftijdscategorie bovengemiddeld groeien.

Figuur 1 Ontwikkeling demografische druk Den Haag en Nederland; realisatie en toekomstige ontwikkeling, 2000-2040

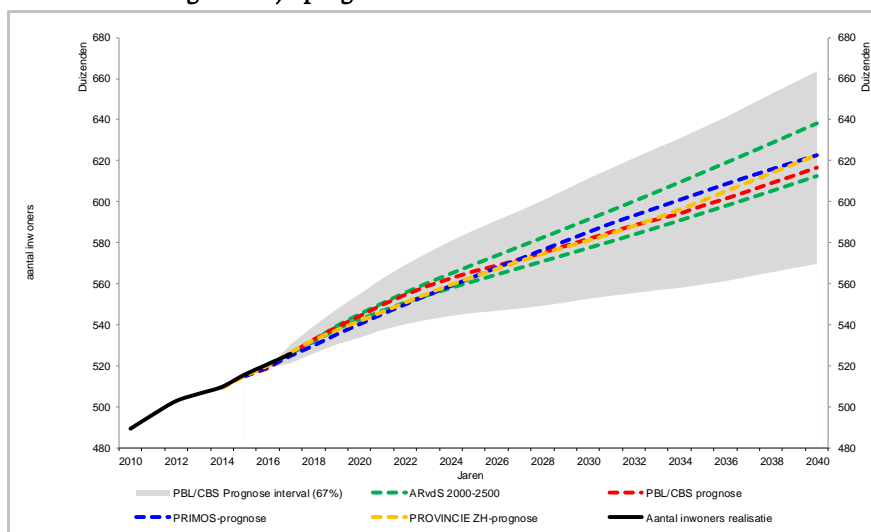
Bron: Realisatie cijfers Den Haag en Nederland (CBS), bevolkingsprognose Den Haag 2017, kernprognose CBS 2016

In Den Haag stijgt de groene druk, ofwel de verhouding tussen jongste leeftijdsgroep en de potentiële beroepsbevolking licht tot 2040. De grijze druk die de verhouding weergeeft tussen ouderen en de potentiële beroepsbevolking stijgt in Den Haag van 20,6% in 2016 naar 30,1% in 2040. In Nederland neemt zowel de groene druk als grijze druk sterker toe. Den Haag blijft, ook in de toekomst, een relatief jonge bevolkingsopbouw hebben (figuur 1).

Naast de Haagse prognoses zijn er drie externe prognoses (figuur 2) die een uitspraak doen over de toekomstige bevolkingsontwikkeling van Den Haag. Dit zijn de PRIMOS-prognose van ABFresearch, de PBL/CBS-prognose en de provinciale prognose Zuid-Holland. Elke prognose heeft zijn eigen invalshoek of uitgangspunten waarvoor de prognose is opgesteld.

Tot 2040 laten alle externe prognoses een groei van de Haagse bevolking zien. De prognose van de provincie Zuid-Holland en de PRIMOS-prognose laten voor Den Haag tot 2040 een groei zien van 102.000 mensen; de prognose van PBL/CBS) van 96.000 mensen. Dit valt binnen de marges van de Haagse prognose die – in samenhang met de bandbreedte van het gehanteerde ambitieprogramma uit de Haagse Agenda Ruimte voor de stad (ARvds) - op een groei van het inwonertal tussen 92.000 en 117.000 uitkomt.

Figuur 2 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens meest recente verschillende lange termijn prognoses

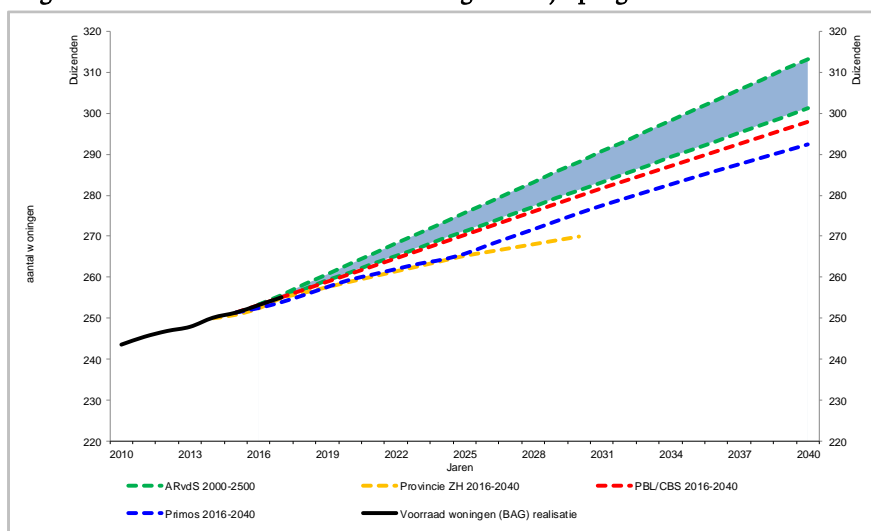

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvds-variant, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

Woningvoorraadontwikkeling

Voor de langetermijnprognose is het ambitieprogramma van de Haagse ARvds het uitgangspunt. In de ARvds groeit het aantal woningen tot 2040 met 48.000 tot 60.000 woningen, gemiddeld tussen 2.000 en 2.500 woningen per jaar. De PBL/CBS prognose laat een kleinere groei zien van bijna 45.000 woningen, gemiddeld ruim 1.850 woningen per jaar. De PRIMOS prognose gaat uit van een groei van bijna 40.000 woningen, gemiddeld ruim 1.650 woningen per jaar. De prognose van de Provincie Zuid-Holland heeft 2030 als tijdhorizon en gaat uit van de laagste groei van gemiddeld ca. 1.250 woningen per jaar (figuur 3).

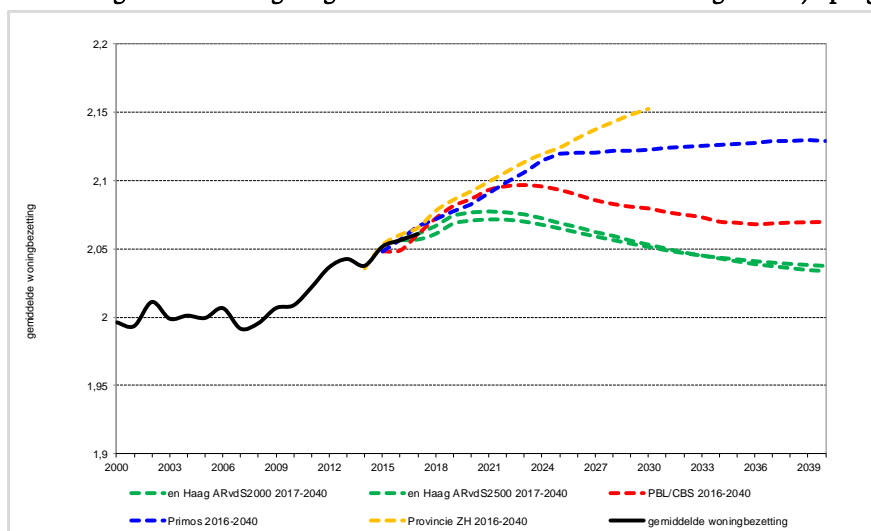
Figuur 3 Ontwikkeling van de woningvoorraad voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens de meest recente verschillende lange termijn prognoses

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvds-variant, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

De gemiddelde bruto woningbezetting is in Den Haag per 1-1-2017 2,06 personen per woning. Vanaf 1951 is er sprake van een jaarlijkse neerwaartse trend wat betreft de gemiddelde woningbezetting. Sinds 2008 is deze trend omgebogen naar een opwaartse trend. De verschillende prognoses laten voor de gemiddelde woningbezetting, als resultante van de geprognosticeerde bevolking en woningvoorraad, een verschillende ontwikkeling zien. In eerste instantie stijgt de gemiddelde woningbezetting licht verder, gevolgd door een stabilisatie of lichte afname, behalve in de prognose van de Provincie Zuid-Holland (figuur 4).

Figuur 4 Ontwikkeling van de bruto gemiddelde woningbezetting voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens meest recente verschillende lange termijn prognoses

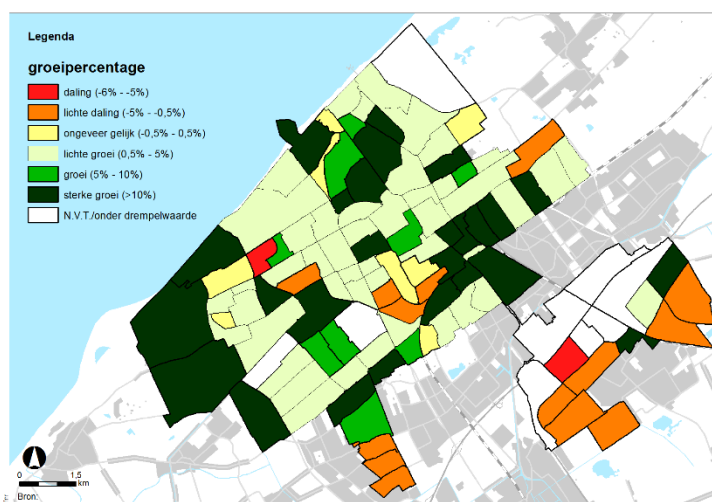

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

Stadsdeel-, wijk- buurtprognose

De betekenis en kracht van de korte termijn prognose (WBP-variant) is dat deze uitspraken doet op het schaalniveau van buurten, wijken en stadsdelen. Het stadsdeel Laak groeit tot 2022 met 20,2% naar verhouding het meest, gevolgd door het stadsdeel Loosduinen (11,8%), stadsdeel Haagse Hout (9,0%), stadsdeel Scheveningen (8,1%), stadsdeel Escamp (5,5%), stadsdeel Centrum (4,1%) en stadsdeel Segbroek (3,3%). Alleen het stadsdeel Leidscheveen-Ypenburg heeft een nagenoeg stabiel blijvende bevolkingsomvang. Daarbinnen zal in een groot aantal VINEX-buurten het aantal inwoners dalen.

Figuur 5 Groeicijfers inwonertal Den Haag per buurt, 2016-2022

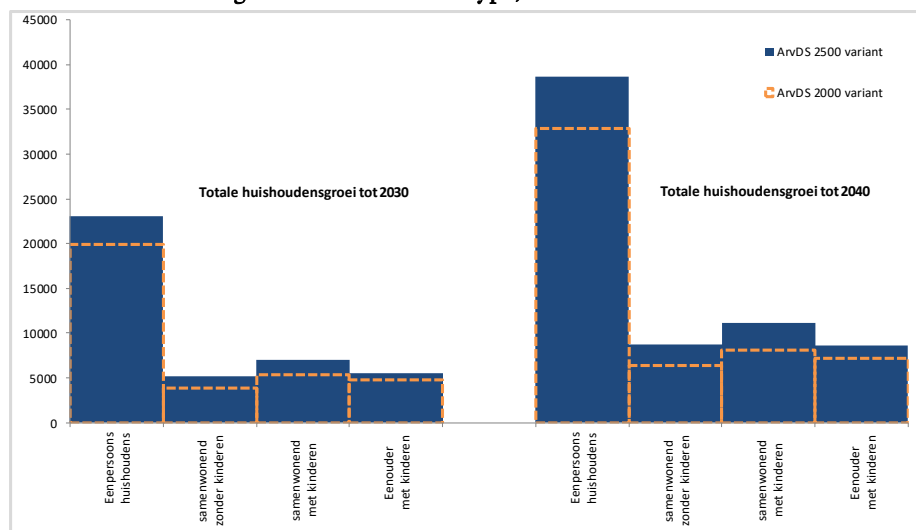

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

Huishoudens

Het aantal huishoudens in Den Haag zal op basis van de kortetermijnprognose (WBP-variant) stijgen van 261.319 naar bijna 281.00 in 2022, een groei van bijna 20.000 huishoudens (7,5%). Op basis van de langetermijnprognose (ARvdS2000-2500 variant) zal het aantal huishoudens tot 2030 toenemen met 34.000 - 40.500 huishoudens, terwijl tot 2040 het aantal huishoudens groeit met 55.000 – 67.000 huishoudens (20,9% - 25,7%). De prognose van de Provincie Zuid-Holland voorspelt tot 2040 een groei van bijna 51.000 huishoudens (19,8%), de PRIMOS-prognose voorziet een groei van 48.000 huishoudens (18,8%) en de PBL/CBS-prognose een groei van 39.500 huishoudens (15,6%). Als gevolg van individualisering en vergrijzing neemt de gemiddelde huishoudensgrootte af en stijgt het aantal huishoudens sterker dan de bevolking. De groei van het aantal huishoudens (figuur 6) wordt dan ook voor een belangrijk deel veroorzaakt door de toename van het aantal éénpersoonshuishoudens. De ontwikkeling van het aantal huishoudens verschilt naar leeftijd van het hoofd van het huishouden. Tot 2022 neemt bij alle leeftijdsgroepen het aantal huishoudens toe, waarbij de grootste groei zich voordoet bij de leeftijdsgroep 55-64 jaar.

Figuur 6 Toename aantal Haagse huishoudens naar type; 2016-2030 en 2016-2040

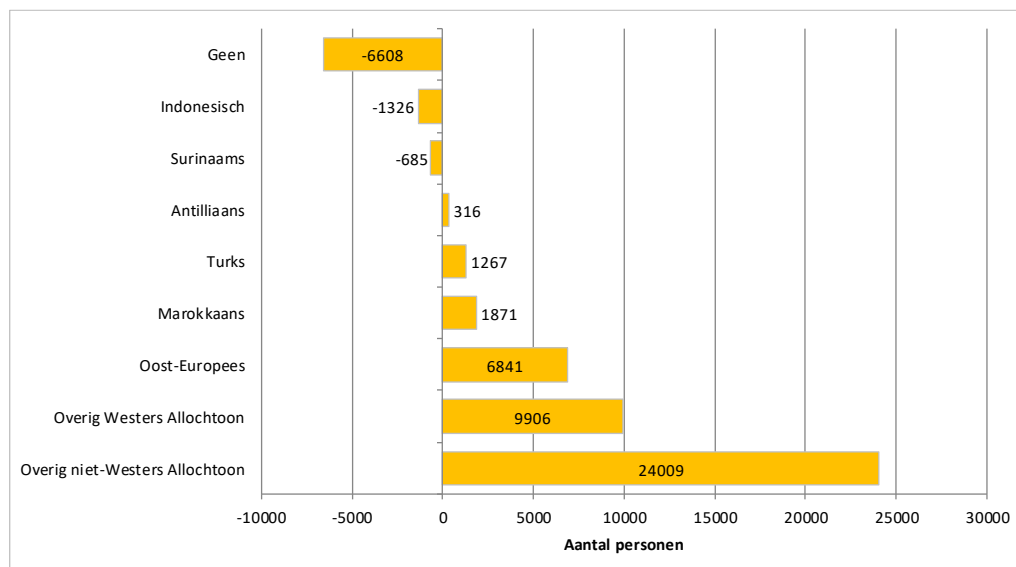

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag ARvDS-variant

Migratieachtergrond

Tot 2022 neemt het aantal Hagenaars met een Nederlandse achtergrond af. Hetzelfde geldt voor de bevolkingsgroepen met een migratieachtergrond Indonesisch en Surinaams. De bevolkingsgroepen met migratieachtergrond Antilliaans, Marokkaans en Turks blijven nagenoeg gelijk of groeien minder sterk, terwijl alle overige groepen met een migratieachtergrond sterk toenemen in aantal.

Figuur 7 Absolute ontwikkeling bevolkingsgroepen naar migratieachtergrond Den Haag, 2022 t.o.v. 2016

Bron: bevolkingsprognose Den Haag 2017 WBP-variant

2

VERONDERSTELLINGEN EN WERKWIJZE

De afdeling Programmamanagement, Strategie en Onderzoek (PSO) van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO) van de gemeente Den Haag, maakt jaarlijks een bevolkingsprognose en stelt om het jaar daar een rapportage over op. Het maken van een nieuwe prognose begint met het vergelijken van de vorige prognose

met de werkelijke ontwikkelingen: hoeveel wijken deze af en zijn deze verschillen te verklaren door veranderingen in geboorte, sterfte, migratie of woningbouw? Inzicht in deze verschillen wordt gebruikt om de veronderstellingen voor de nieuwe prognose aan te passen.

In paragraaf 2.1 wordt op hoofdlijnen ingegaan op de verschillen tussen de bevolkingsprognose uit het verleden en de werkelijke demografische ontwikkelingen. Een uitgebreide monitoring van de bevolkingsprognoses uit het verleden staat beschreven in bijlage I.

In paragraaf 2.2 wordt de ontwikkeling van de Haagse bevolking beschreven vanuit een historisch perspectief: waardoor is de bevolkingsgroei of -krimp in het verleden veroorzaakt? In paragraaf 2.3 worden de gebruikte

veronderstellingen nader beschreven en toegelicht. Voor een goed begrip en juiste interpretatie van de prognose is het raadzaam om daar kennis van te nemen omdat de veronderstellingen in hoge mate de uitkomsten bepalen.

Het doel van de bevolkingsprognose is om op basis van actuele kennis een zo reëel mogelijke inschatting te maken van de toekomstige bevolking. Voor de veronderstellingen die bij een prognose gebruikt worden geldt dat trends uit het verleden worden doorgetrokken naar de toekomst. Het model dat voor de gemeentelijke prognose is gebruikt (GBPRO) is dan ook te typeren als een trendmodel waarbij de toekomst wordt berekend met een cohort-componenten model. De bevolking in de toekomst wordt bepaald door de componenten geboorte, sterfte en migratie te salderen met de omvang van de bevolking het jaar daarvoor. Door dit proces voor elk toekomstig jaar opnieuw te doorlopen kan de toekomstige bevolking steeds verder in de tijd berekend worden. Een gedetailleerde uitleg over de werking van het GBPRO model staat beschreven in bijlage I.

2.1 VERGELIJKING PROGNOSE EN REALISATIECIJFERS

De afgelopen jaren is de Haagse bevolking flink gegroeid (figuur 2.1). De dynamiek van de Haagse bevolking is sterk en neemt toe (zie pag.7). Het aantal inwoners is onverminderd toegenomen, ook tijdens de crisis, een periode waarin er minder woningen werden toegevoegd aan de woningvoorraad en minder werd verhuisd.

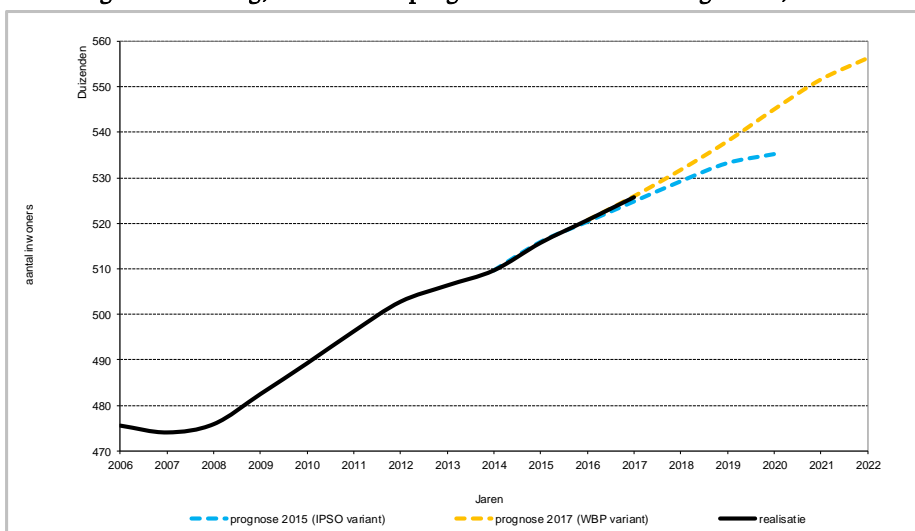
De groei in Den Haag wordt in de afgelopen jaren vooral veroorzaakt door natuurlijke groei¹ en een positief buitenlands migratiesaldo² (figuur 2.2). Jaarlijks vestigen zich er steeds meer mensen vanuit het buitenland, maar neemt tegelijkertijd ook het vertrek toe. Gemiddeld zorgt

¹ Verschil tussen geboorte en sterfte

² Verschil tussen immigratie en emigratie

de buitenlandse migratie de afgelopen 5 jaar jaarlijks voor 2.900 extra inwoners in Den Haag. In 2016 zorgde de buitenlandse migratie voor een groei van ruim 4.000 inwoners. Ook de natuurlijke groei blijft in Den Haag onverminderd hoog. Gemiddeld zorgt de natuurlijke groei de laatste 5 jaar voor een jaarlijkse toename van de Haagse bevolking met 2.550 inwoners. In 2016 zorgde de natuurlijke groei voor een aanwas van de Haagse bevolking met ruim 2.400 inwoners.

Figuur 2.1 Bevolkingsontwikkeling; realisatie en prognose 2015 en 2017 vergeleken, 2006-2022

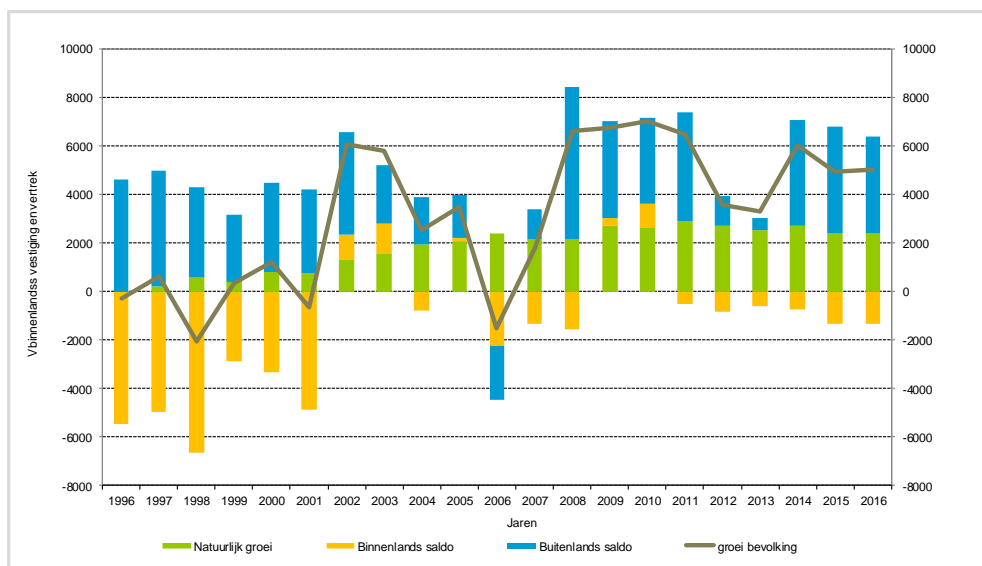

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag 2015 IPSO-variant, 2017 WBP-variant, realisatie Den Haag in Cijfers

Tijdens de crisisperiode vertrokken er minder Hagenaars naar een gemeente elders in Nederland. In de jaren 2009 en 2010 leidde dit tot een positief binnenlands migratiesaldo³. Na 2010 neemt de dynamiek van de binnenlands migratie weer toe met meer binnenlandse vestigers en vertrekkers. Per saldo leidt dit tot een licht negatief binnenlands migratiesaldo. De afgelopen 5 jaar zorgde het binnenlands migratiesaldo gemiddeld voor een afname van de Haagse bevolking met 950 personen. In 2016 zorgde het binnenlands migratiesaldo voor een afname van de bevolking met ruim 1.250 personen. In de periode 2012-2016 groeide de Haagse bevolking gemiddeld per jaar met 4.600 personen. In 2016 is de bevolking gegroeid met bijna 5.050 personen.

Figuur 2.2 Bevolkingsontwikkeling Den Haag naar oorzaak, 1996-2016

³ Verschil tussen vestigers vanuit een Nederlandse gemeente en vertrekkers naar een Nederlandse gemeente

Bron: Den Haag in Cijfers en mutatiestatistiek DPZ

De kortetermijnbevolkingsprognose van 2015 (IPSO-variant) voorspelde dat Den Haag in 2017 bijna 524.800 inwoners zou tellen. In werkelijkheid telt de gemeente op 1 januari 2017 525.745 inwoners, een afwijking van 0,2%.

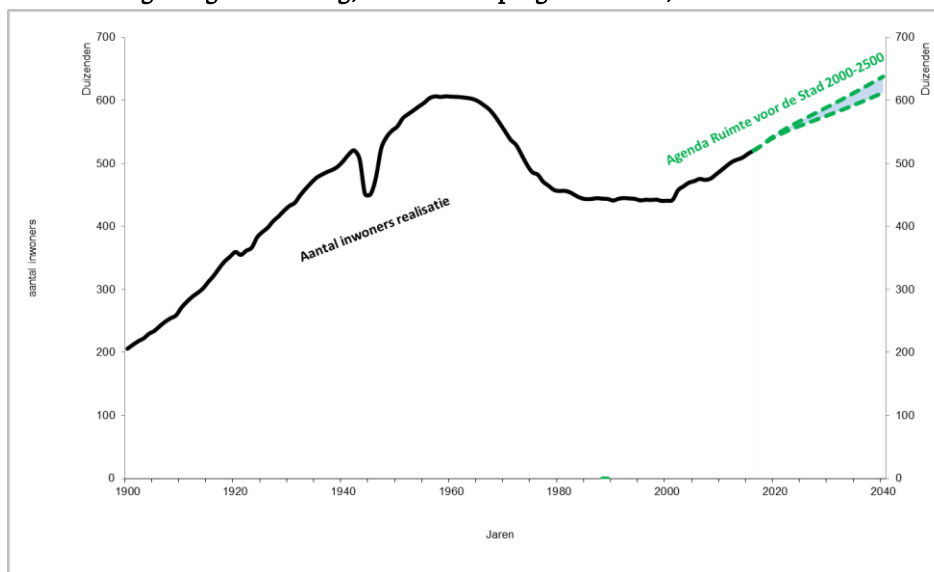
De prognose uit 2015 voorspelde een toename van bijna 4.500 personen, in werkelijkheid waren dat bijna 5.050 personen.

2.2 VAN VERLEDEN NAAR HEDEN EN TOEKOMST

Verleden tot heden: groei, krimp en weer groei

Den Haag groeide tussen 1800 en 1960, met uitzondering van de Tweede Wereldoorlog, van een bescheiden stad met 40.000 inwoners rond 1800, via een stad met 200.000 inwoners rond 1900 naar een stad met ruim 600.000 inwoners rond 1960. Door het ruimtelijke beleid van de groeikernen, demografische processen en ruimtegebrek daalde het aantal inwoners in Den Haag van 600.000 inwoners in 1960 naar iets meer dan 440.000 inwoners eind jaren '90. Door de druk op de woningmarkt in de Randstad, de brede herwaardering door woonconsumenten van de stad als aantrekkelijke woonplek, de grenswijziging in 2002 en de mede daardoor gerealiseerde forse woningproductie binnen de gemeentegrenzen is de bevolking van Den Haag sinds het begin van deze eeuw weer toegenomen. De 500.000e inwoner in Den Haag, Chris Roelands, werd op 23 augustus 2011 in de stad verwelkomd. Op 1 januari 2017 stonden er 525.745 Hagenaars ingeschreven in de BRP van de gemeente Den Haag.

Figuur 2.3 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en prognoses 2017, 1900-2040

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvdS-variant

Toekomst: groei zet door

De groei van de Haagse bevolking zet zich de komende jaren en naar verwachting ook op langere termijn door. De mate waarin wordt voor een (belangrijk) deel bepaald door de toename van de woningvoorraad en van de verwachte binnen- en buitenlandse migratie. Op basis van de huidige verwachtingen groeit de bevolking tot 2022 door naar ca. 556.000 inwoners. Ervan uitgaande dat vanaf 2022 de planvoorraad op het gewenste niveau van de Agenda Ruimte voor de Stad en de Haagse Woonvisie ligt, groeit de bevolking volgens de prognose verder door naar meer dan 600.000 inwoners. De grens van 600.000 inwoners zal bereikt worden in de periode 2032-2037. In 2040 is de verwachting dat het inwonertal in Den Haag zal liggen tussen de 612.000 en 638.000 inwoners. Dan wordt ook het maximum van bijna 607.000 inwoners uit 1959 gepasseerd.

Bij deze prognose hoort de kanttekening dat de verwachte groei geen automatisme is. Een belangrijke randvoorwaarde is dat er in de Randstad voldoende bevolkingspotentieel blijft bestaan. Volgens de landelijke prognoses, die in de volgende paragraaf worden belicht, wordt aan deze randvoorwaarde voldaan: op regionaal niveau blijft ook op langere termijn voldoende bevolkingspotentieel aanwezig om door te (kunnen) groeien. De tweede randvoorwaarde is dan dat Den Haag zelf werkgelegenheid, opleidingen, voorzieningen en aantrekkelijke en concurrerende woningen, woonmilieus en voorzieningen blijft bieden.

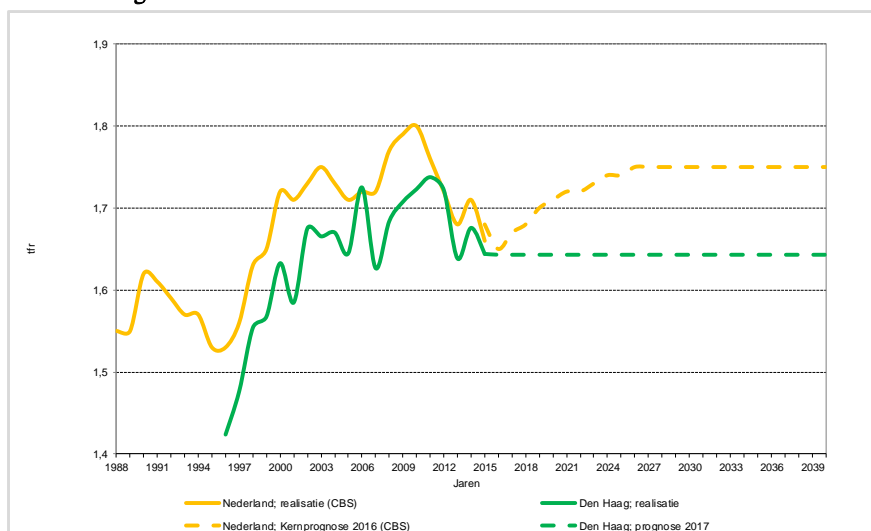
2.3 VERONDERSTELLINGEN GEBOORTE, STERFTE, MIGRATIE EN WONINGVOORRAAD

De aannames omtrent toekomstige demografische ontwikkelingen worden in belangrijke mate gebaseerd op de ontwikkelingen in het verleden. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het Haagse verleden maar ook naar historische reeksen van Nederland. Hieronder worden per demografische component de gebruikte veronderstellingen bij de prognose toegelicht en beschreven.

Geboorte

Sinds 2010 schommelt het aantal geboorten in Den Haag rond de 6.700 per jaar. Het aantal kinderen dat in Den Haag wordt geboren is afhankelijk van het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd en het gemiddeld aantal kinderen dat deze vrouwen krijgen. Gemiddeld kregen de Haagse vrouwen in 2015 1,64 kinderen, in 2010 was dit 1,74. Deze afname van het gemiddeld aantal kinderen valt ook te constateren bij de landelijke cijfers.

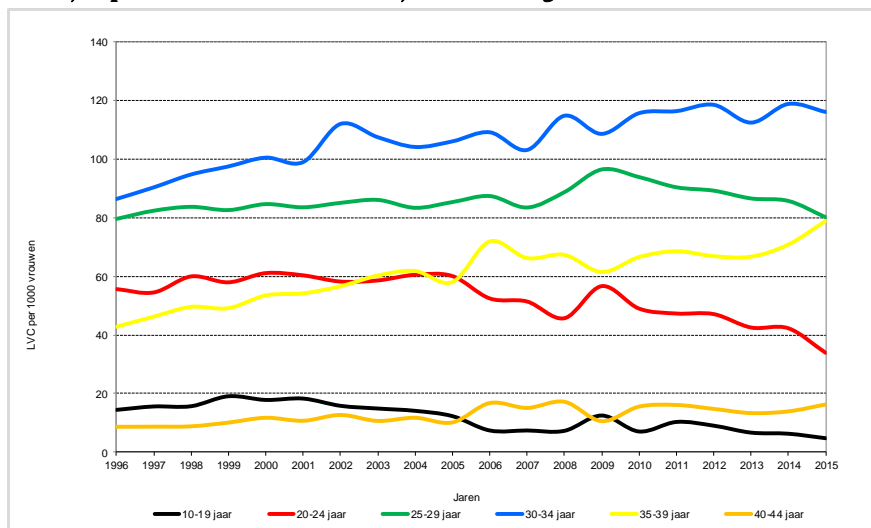
Figuur 2.4 Ontwikkeling totale vruchtbaarheidscijfer Den Haag en Nederland, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Den Haag in Cijfers, CBS Kernprognose 2016, bevolkingsprognose Den Haag 2017

De snelle daling van het vruchtbaarheidscijfer sinds 2008 schrijft het CBS toe aan de economische crisis. Dit effect valt met een vertraging van 2 jaar ook te constateren in Den Haag. Ook schrijft het CBS dat de daling van het vruchtbaarheidscijfer wordt veroorzaakt door het uitstellen van de kinderwens van jonge vrouwen. Oorzaak hiervan is de flexibilisering van de arbeidsmarkt met minder vaste banen, het feit dat het voor de huidige jongere generatie moeilijker is om woonruimte te vinden door gestegen huurprijzen, minder toegankelijke sociale huurvoorraad en strengere regels voor het verkrijgen van een hypotheek. Uit figuur 2.5 komt naar voren dat de vruchtbaarheidscijfers voor de leeftijdsgroepen 20-24 en 25-29 jaar dalen, terwijl de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers voor de 35-39 jarigen stijgen. In Den Haag kan naast het uitstellen van de kinderwens de toegenomen vrouwelijke studentenpopulatie ook een oorzaak zijn van de geconstateerde daling in het vruchtbaarheidscijfer.

Figuur 2.5 Leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfer Den Haag, 1996 -2015

Bron: Den Haag in Cijfers

Voor de Haagse prognose wordt gerekend met de laatst bekende totale vruchtbaarheidscijfer (TFR) van 2015. Deze waarde is gelijk aan de TFR-waarde van Den Haag van voor de VINEX periode (1,634), een periode waarin veel woningen voor huishoudens in de (pré)gezinsfase zijn toegevoegd. Voor de toekomst wordt de TFR-waarde lineair constant verondersteld.

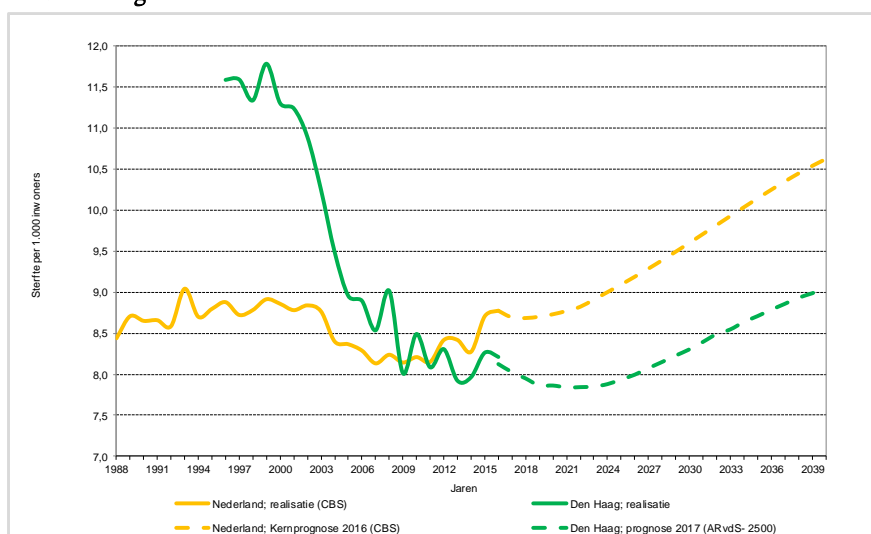
Sterfte

De afgelopen 5 jaar schommelt het aantal sterfgevallen in Den Haag rond de 4.100 sterfgevallen per jaar. Na een sterke daling van het aantal sterfgevallen in de periode 1999-2009 is dit aantal recentelijk stabiel. Dit laatste valt op omdat de totale bevolking in Den Haag de afgelopen jaren sterk is gegroeid. Dit betekent dat de sterftetekansen de afgelopen jaren zijn gedaald en de levensverwachting is gestegen.

Oorzaak hiervan is dat Den Haag relatief weinig ouderen heeft van 65 jaar en ouder. Dit leeftijdscohort heeft Den Haag in de jaren '80 verlaten. Het aantal 65+ is in Den Haag tot 2011 afgenomen en steeg daarna sterk. Ditzelfde geldt voor de 75+ groep die in omvang tot 2013 afnam om daarna weer toe te nemen.

In de toekomst zal het sterftecijfer weer gaan toenemen door de vergrijzing van de Haagse bevolking. Ook landelijk is dit de verwachting, ondanks de stijging van de levensverwachting en daling van de sterftetekansen. Er zijn nu eenmaal meer ouderen. Voor de Haagse prognose is rekening gehouden met de door het CBS geprognosticeerde daling van de toekomstige sterftetekansen. Dit is gedaan door de toekomstige sterftetekansen voor mannen en voor vrouwen in Den Haag te laten dalen met de ontwikkeling zoals deze te zien is in de CBS-prognose. Dat Den Haag in zijn geheel ook in de toekomst een lager sterftecijfer heeft dan Nederland ligt voor de hand omdat ook in de toekomst Den Haag, vergeleken met Nederland, een relatief jonge bevolking heeft.

Figuur 2.6 Sterftcijfers per 1.000 inwoners Den Haag en Nederland, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Den Haag in Cijfers, CBS Kernprognose 2016, bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvdS 2.500-variant

Immigratie en emigratie

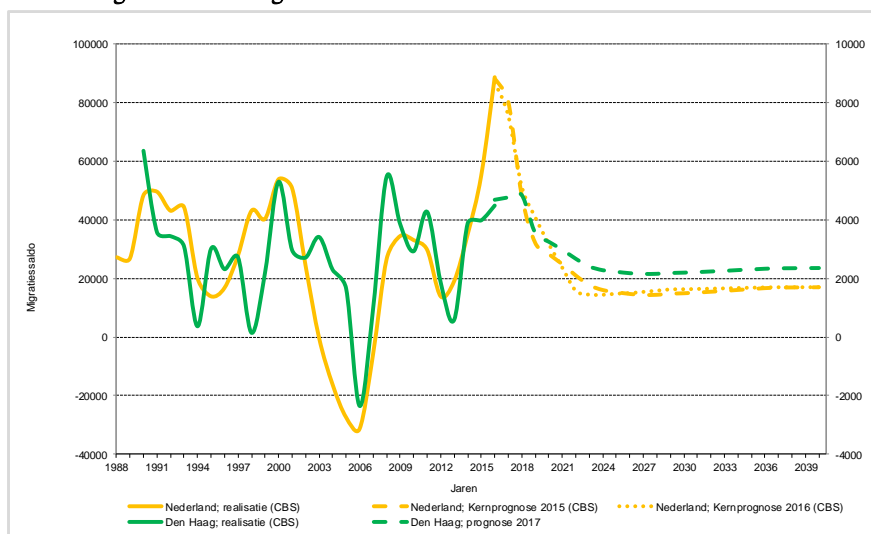
In zowel Nederland als in Den Haag vertoont het migratiesaldo, het verschil tussen immigratie en emigratie, een weinig constant beeld. Wel is duidelijk dat het patroon dat waargenomen wordt voor het migratiesaldo van Nederland herkenbaar is in het migratiesaldo van Den Haag (figuur 2.7). Vestiging vanuit en vertrek naar het buitenland wordt vooral beïnvloed door (inter)nationale economie, politieke omstandigheden en landelijk en Europees migratiebeleid. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat gezinsvorming of gezinshereniging de belangrijkste reden is voor immigratie, dit ondanks de recentelijk toegenomen asielmigratie en de arbeidsmigratie.

Immigratie wordt niet of nauwelijks gestuurd door het woningaanbod. Voor Den Haag geldt dat het oplopend buitenlands migratiesaldo sinds 2008 sterk wordt veroorzaakt door een toename van migranten uit de Midden-en Oost-Europese landen (zie verder bijlage I Monitoring, Methodiek en Parameters bevolkingsprognose 2017).

Voor de bevolkingsprognose van Den Haag wordt verondersteld dat de immigratie in de toekomst gelijk is aan 8,1% van de landelijke immigratie en dat de emigratie gelijk is aan 7,5% van de toekomstige landelijke emigratie. Deze cijfers zijn gebaseerd op het historisch gemiddelde van de afgelopen 10 jaar.

In de afgelopen jaren is de immigratie in Nederland sterk toegenomen als gevolg van de stroom asielzoekers afkomstig uit landen als Afghanistan, Eritrea, Irak, Iran en Syrië. Het CBS verwacht dat het migratiesaldo in de periode 2016-2021 geleidelijk zal afnemen. Op de lange termijn gaat het CBS uit van een buitenlands migratiesaldo van 16.000 per jaar.

Figuur 2.7 Buitenlands migratiesaldo Den Haag (rechter y-as) en Nederland (linker y-as), realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: CBS, CBS Kernprognose 2016, bevolkingsprognose Den Haag 2017

Voor Den Haag is het buitenlands migratiesaldo op de korte termijn aangepast. Dit omdat Den Haag zelf geen opvangcentrum heeft voor asielzoekers. De asielzoekers en statushouders die zich in Den Haag vestigen komen niet rechtstreeks vanuit het buitenland in Den Haag, maar vanuit een andere Nederlandse gemeente en worden daarmee geregistreerd als binnenlandse migratie. Rekenen met een aandeel op basis van het historisch gemiddelde zou voor de eerste jaren, waarin het CBS nog rekent op een hoge immigratie als gevolg van asielzoekers, voor Den Haag leiden tot een overschatting van het aantal vestigers vanuit het buitenland.

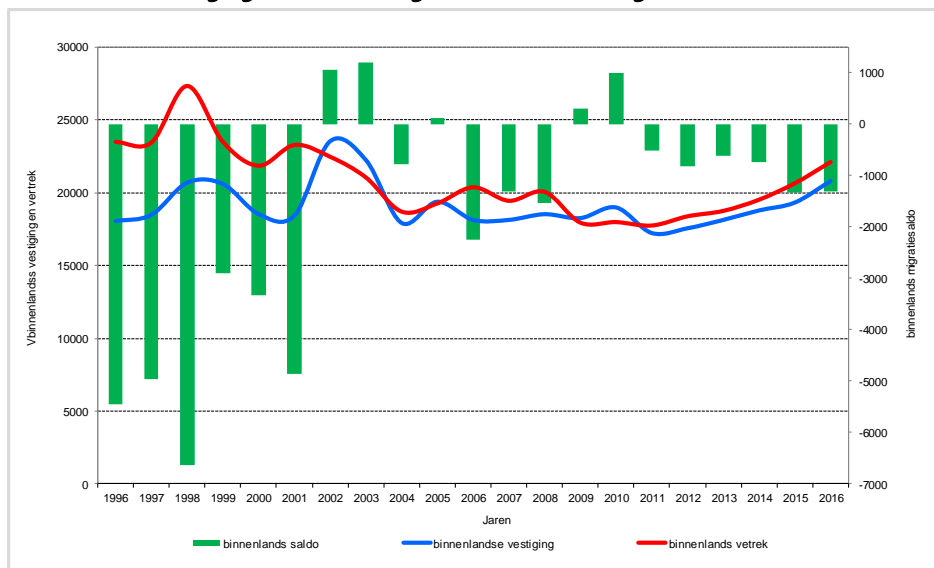
Binnenlandse migratie

Net als de buitenlandse migratie vertoont het binnenlands migratiepatroon ook een grillig verloop. Tot aan de crisis in de periode 2008-2010 lieten zowel vestiging als vertrek een daling zien. Vanaf 2011 stijgt zowel het aantal vestigers uit het binnenland in Den Haag als het aantal vertrekkers uit Den Haag naar een andere gemeente in Nederland. In 2011 vertrokken bijna 18.000 Hagenaar naar een gemeente in Nederland, terwijl dit in 2016 was opgelopen naar ruim 22.000 personen. Per saldo verlaten er meer mensen Den Haag dan dat er zich binnenlands vestigen. Vanaf 2014, met het begin van het herstel op de woningmarkt, neemt het vertrek binnenlands weer toe en loopt het negatief binnenlands saldo verder op.

In 2015 ging het bij het binnenlands vertrek om bijna 12.000 huishoudens die de stad verlieten. Het merendeel (62%) van de huishouden die zijn vertrokken zijn alleenstaanden. Op persoonsniveau vertrekken nog steeds het meest de alleenstaanden (36%), gevolgd door families met kinderen (30%), families zonder kinderen (23%) en alleenstaande ouders met kinderen (11%).

Voor binnenlandse migratie naar leeftijd geldt dat er per saldo zich altijd meer jongeren in de leeftijd tussen 15 en 29 jaar in Den Haag vestigen dan vertrekken; in alle overige leeftijdscategorieën vertrekken er juist meer personen.

Figuur 2.8 Binnenlandse vestiging, vertrek en migratiesaldo Den Haag, 1996-2016

Bron: mutatiebestanden BRP Den Haag.

Het toekomstig binnenlands migratiesaldo wordt op basis van de leeftijdsfracties van de vestigers verdeeld over leeftijden en geslachten. Bij deze aanname wordt eerst een 0 scenario op basis van het bouwprogramma doorgerekend. Aan het einde van de doorrekening wordt voor het eerste jaar gekeken hoeveel huishoudens er zijn en uit hoeveel personen die huishoudens gemiddeld bestaan. Het aantal woningen wordt daarna afgezet tegen het aantal huishoudens. Bij een tekort aan woningen worden in het prognosemodel huishoudens ‘weggestuurd’ en bij een overschot ‘toegelaten’. Het binnenlands migratiesaldo is daarmee een modeluitkomst, een resultante van de berekening, en geen inputgegeven. Afhankelijk van de prognosevariant met betrekking tot toekomstige woningvoorraadontwikkeling zal het binnenlands migratiesaldo een andere uitkomst hebben. Dit is duidelijk te zien in figuur 2.9.

Figuur 2.9 Binnenlands migratiesaldo Den Haag, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: mutatiebestand BRP Den Haag, bevolkingsprognose Den Haag 2017

Het binnenlands migratiesaldo is voor 2016 aangepast aan de (verwachte) realisatie. Ook de jaren tot 2022 zijn gecorrigeerd. Deze correcties hebben te maken met de ontwikkeling van het

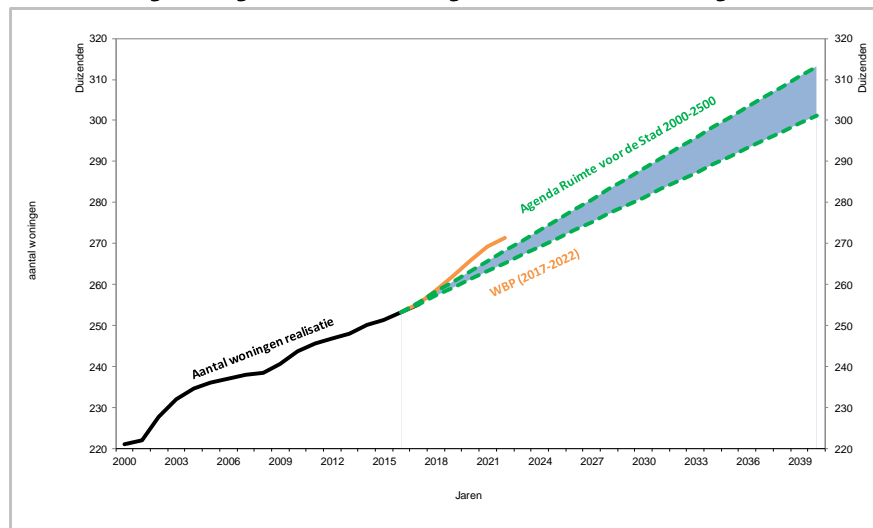
hoge buitenlandse landelijke migratiesaldo waarbij statushouders die zich in Den Haag vestigen (administratief) tot de binnenlandse migratie worden gerekend. In de eerste geprognosticeerde jaren is het landelijke buitenlandse migratiesaldo relatief hoog. Vanaf 2024 is het buitenlands saldo in lijn met de ontwikkeling uit het verleden.

Woningvoorraad

In de kortetermijnprognose wordt uitgegaan van de meest waarschijnlijke ontwikkeling van de woningvoorraad tot 2022, gebaseerd op harde plannen in de woningbouwprogrammering van DSO/PSO.

In de langetermijnprognose is de ontwikkeling van de woningvoorraad conform de beleidsambitie uit de Agenda Ruimte voor de Stad met een jaarlijkse groei van de woningvoorraad tussen de 2.000 en 2.500 woningen. Het gaat hierbij om netto toevoegingen aan de woningvoorraad middels nieuwbouw en transformatie van bestaande panden.

Figuur 2.10 Ontwikkeling woningvoorraad Den Haag, realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: woningvoorraad Den Haag, bevolkingsprognose Den Haag 2017

3

BEVOLKINGSPROGNOSE LANGE EN KORTE TERMIJN

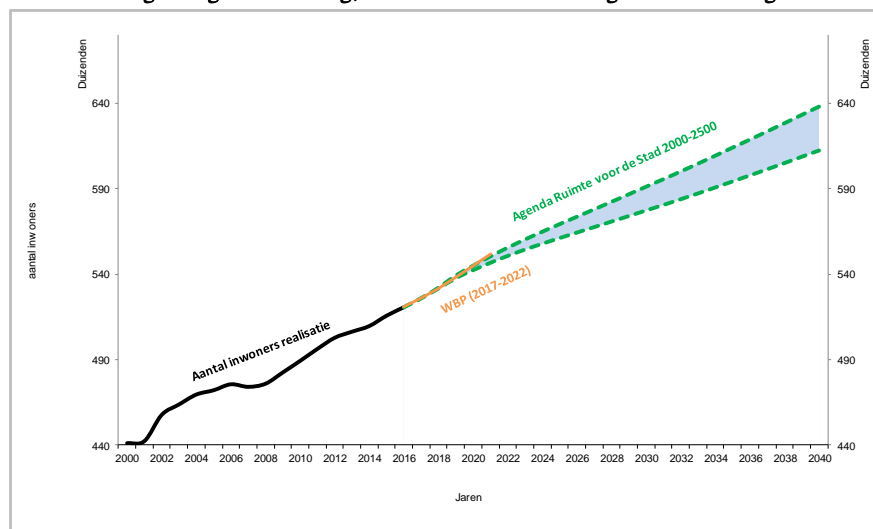
3.1 UITKOMST KORTE TERMIJN (2022) EN LANGE TERMIJN (2040)

De prognose van de gemeente Den Haag presenteert uitkomsten op de korte termijn, tot 2022, en uitkomsten op de lange termijn, tot 2040. De uitkomsten voor de korte termijn (WBP) zijn bedoeld om de demografische effecten van de feitelijk te verwachten woningbouwproductie in beeld te brengen, met een realistisch tijdshorizon tot 2022. De uitkomsten van de WBP-prognose zijn beschikbaar op stadsdeel-, wijk- en buurtniveau.

De langetermijnprognose heeft een meer globaal karakter omdat de factoren die van invloed zijn op de uitkomsten onzekerder zijn. Eén van die onzekere factoren is de ontwikkeling van de woningvoorraad. Voor de lange termijn tot 2040 wordt daarom uitgegaan van de ambities zoals deze zijn geformuleerd in de Agenda Ruimte voor de Stad en de Woonvisie van de gemeente Den Haag. Hierbij wordt uitgegaan van jaarlijkse toevoegingen van 2.000 tot 2.500 woningen per jaar. De toevoegingen bestaan uit zowel nieuwbouw als transformaties. Voor de langetermijnprognose betekent dit dat er gewerkt wordt met een bandbreedte van 2.000 tot 2.500 netto toevoegingen per jaar. In de prognose zijn dit 2 varianten, namelijk de 2.000 (ARvdS2000) en 2.500 (ARvdS2500) variant. De lange termijn prognose geeft alleen uitkomsten op stedelijk niveau.

Op zowel de korte termijn als de lange termijn blijft de Haagse bevolking naar verwachting groeien (figuur 3.1). Tot 2022 groeit de Haagse bevolking naar ruim 556.000 inwoners, een groei van 6,8% ten opzichte van 2016. Ter vergelijking: de groei van de Nederlandse bevolking in deze periode is 2,8%⁴. In de jaren na 2022 blijft de Haagse bevolking groeien.

Figuur 3.1 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017

⁴ Bron: CBS Kernprognose 2016-2070, geactualiseerd december 2016

De Haagse bevolking groeit naar verwachting door tot 577.000-591.000 inwoners in 2030. Tot 2040 zal het aantal inwoners naar verwachting toenemen naar 612.000 tot 638.000 inwoners, een stijging van 17,6-22,6%. De grens van 600.000 inwoners wordt hiermee overschreden. In het verleden is deze grens voor het eerst bereikt in 1956 en naar verwachting zal het inwonertal de 600.000 wederom bereiken in de periode 2032-2037. In die periode zal ook het maximum van 1959 van 607.000 inwoners worden gepasseerd.

Randvoorwaarde bij deze langetermijndoorkijk is zowel dat er in de Randstad voldoende bevolkingspotentieel blijft bestaan, onder meer door de aanwezigheid van werkgelegenheid en van opleidingen, als dat Den Haag zelf ook aantrekkelijke en concurrerende woningen, woonmilieus en voorzieningen blijft bieden. Zoals blijkt uit de uitkomsten van de landelijke prognoses, die in de volgende paragraaf worden belicht, wordt naar het zich laat aanzien in ieder geval aan de eerste randvoorwaarde voldaan.

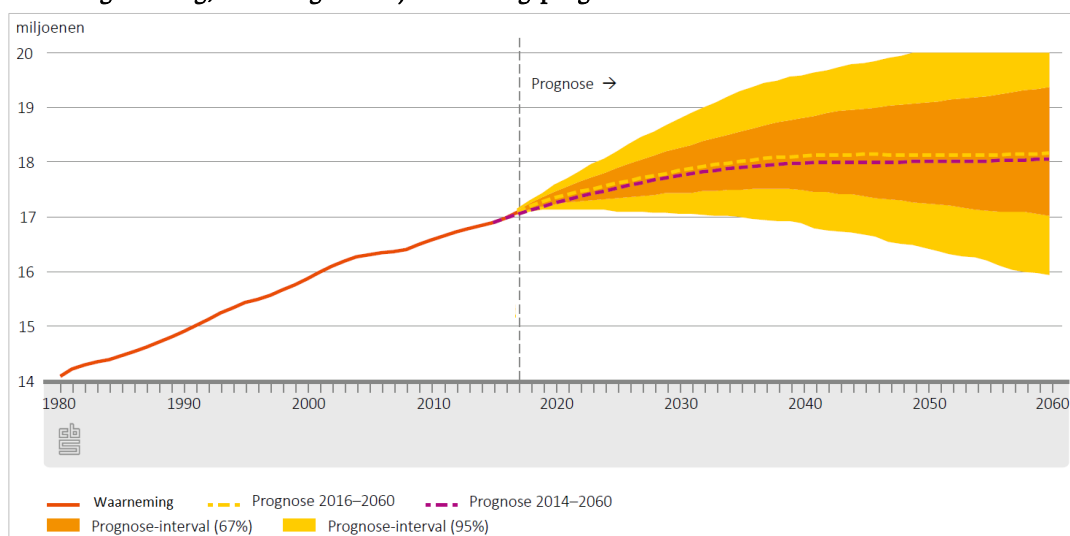
3.2 DEN HAAG IN PERSPECTIEF EXTERNE PROGNOSES

De landelijke ontwikkeling als kader

Volgens de laatste CBS kernprognose van december 2016 groeit de Nederlandse bevolking naar verwachting van 16,9 miljoen mensen nu door tot 18,1 miljoen in 2040, waarna de groei sterk vertraagt. Dit betekent een groei van ruim 1,2 miljoen mensen tot 2040. Volgens de nieuwe prognose komt de bevolkingsomvang in 2060 eveneens uit op 18,1 miljoen, kortom tussen 2040 en 2060 is er sprake van een stabiele bevolkingsomvang. Bij de toekomstige bevolkingsgroei speelt internationale migratie een belangrijke rol. Op de korte termijn bereikt het migratiesaldo een piek om vanaf 2018 sterk te dalen door afnemende asielmigratie.

Het CBS publiceert onzekerheidsmarges rond de prognose cijfers. In figuur 3.2 zijn deze marges weergegeven. Volgens deze berekeningen is een maximale groei naar 20,8 miljoen in 2060 mogelijk maar ook een krimp naar 15,9 miljoen in 2060 (prognose-interval (95% waarschijnlijkheid)).

Figuur 3.2 Bevolkingsomvang, CBS lange termijn bevolkingsprognose Nederland 2014 en 2016

Bron: CBS Kernprognose 2016-2060

Migratiestromen van grote invloed

De afgelopen 10 jaar kwamen jaarlijks gemiddeld 166.000 immigranten naar Nederland, de afgelopen 5 jaar kwam dit gemiddelde uit op 188.000 immigranten, terwijl de laatste 3 jaar dit gemiddelde is opgelopen tot bijna 206.000 immigranten.

De toegenomen immigratie komt door de toename van arbeidsmigratie en de toegenomen asielmigratie. In 2016 kwamen er naar schatting 227.000 immigranten naar Nederland, 39.000 meer dan door het CBS in de prognose van 2014 was voorzien. Het aantal asielmigranten lag 26.000 hoger dan voorzien en er waren 10.000 extra arbeidsmigranten uit de EU-lidstaten.

De arbeidsmigratie is de afgelopen jaren sterk toegenomen; tussen 2013 en 2015 nam het aantal arbeidsmigranten in Nederland met 40.000 toe. Ruim een derde van alle arbeidsmigranten is afkomstig uit Midden-en Oost Europa (CBS Migrantenmonitor, 2017). Verondersteld wordt dat de huidige stijgende trend nog een aantal jaren doorzet, nog versterkt door de toenemende vraag naar arbeid als gevolg van de aantrekkende economie. Op termijn zal de immigratie vanuit de nieuwe lidstaten naar Nederland naar verwachting wel afnemen, doordat de lonen in de herkomstlanden stijgen en de bevolking daar vergrijsst, waardoor er minder potentiële immigranten zijn. Tevens kan het openstellen van de Duitse arbeidsmarkt op de langere termijn een drukkend effect op de migratie naar Nederland hebben (Van Duin et al., 2015). De omvang van de daling wordt echter lager ingeschat dan bij de vorige prognose. Vanaf 2025 wordt aangenomen dat structureel 56.000 arbeidsmigranten per jaar naar Nederland zullen komen.

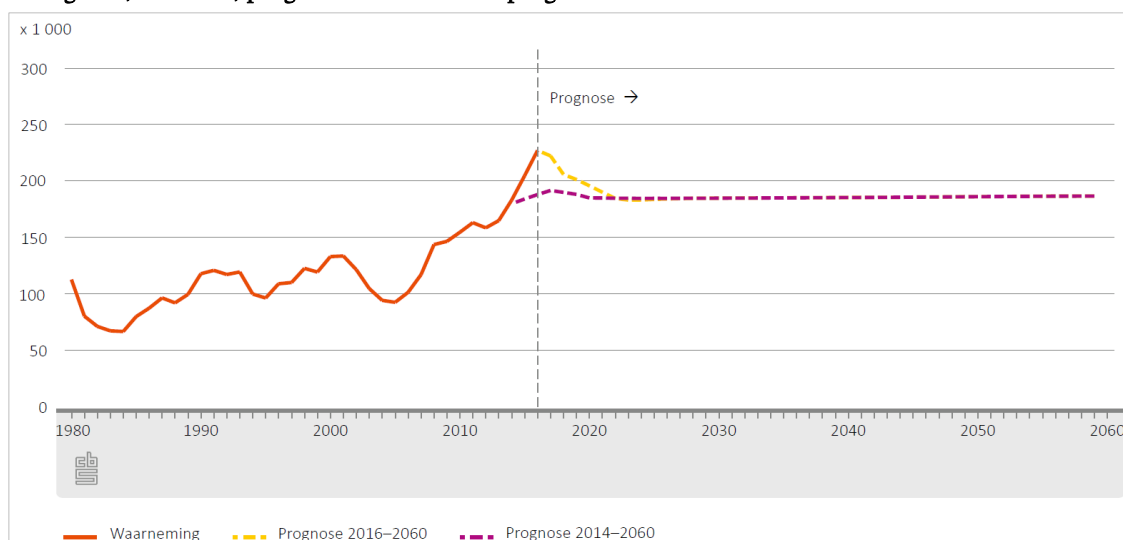
In 2015 was een recordaantal mensen op de vlucht naar Europa. In 2015 vingende Europese landen 4,4 miljoen mensen op, waarvan er 2,5 miljoen zijn opgevangen in Turkije. In Nederland melden zich 43.000 mensen als asielzoeker, een duidelijke stijging ten opzichte van 2013 met 10.000 en 2014 met 22.000 asielaanvragen (CBS Bevolkingstrends, december 2016). In 2016 nam het aantal eerste asielverzoeken af tot 19.000. Daarentegen neemt de groep nareizigers als gevolg van gezinshereniging toe. De belangrijkste herkomstlanden van asielmigranten zijn Afghanistan, Albanië, Eritrea en Syrië. Overigens zijn in de statistieken niet alle asielzoekers ook asielmigrant. Er is namelijk pas sprake van immigratie als een asielzoeker is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) van een Nederlandse gemeente. Dit laatste kan pas als een verblijfsvergunning is toegekend of als de procedure langer duurt (CBS Bevolkingstrends, september 2016).

Voor de asielmigratie zijn de veronderstellingen voor de Kernprognose 2016 voor de korte termijn bijgesteld. In de vorige Kernprognose (2015) werd verondersteld dat de asielinstroom in 2016 zou stabiliseren en dat deze in 2017 zou afnemen. In werkelijkheid trad er al een sterke daling op in 2016. In de Kernprognose 2016 is het aantal eerste asielverzoeken voor 2016 en 2017 naar beneden bijgesteld op respectievelijk 19.000 en 26.000. Echter, de onzekerheid omtrent het aantal asielverzoeken blijft de komende jaren groot. Veel vluchtelingen uit Syrië verblijven in de regio. Een deel daarvan zou alsnog naar Europa kunnen komen. Ook zijn er vluchtelingen in Europa die nog geen asielaanvraag hebben ingediend. Een deel van deze mensen moet conform de gemaakte afspraken met Italië en Griekenland nog worden herverdeeld over Europa en dus ook Nederland. Bovendien duurt het conflict in Syrië nog altijd voort en bestaat de mogelijkheid dat andere conflicten in deze regio (Afghanistan en Irak) tot nieuwe vluchtelingenstromen gaat leiden. Tegelijkertijd zijn er beleidsmaatregelen genomen zoals bijvoorbeeld de Turkije-deal en de gemaakte afspraken met Mali, Ghana en Ivoorkust om de instroom van asielzoekers te beperken en worden vluchtelingen zoveel

mogelijk opgevangen in de eigen regio.. Ook zijn er extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de Europese Commissie en de lidstaten voor de bewaking van de Europese buitengrens (Kernprognose 2016).

Ondanks dat neemt de vluchtelingenstroom naar Zuid-Europa wederom toe en zijn daar nog veel vluchtelingen die over Europa moeten worden herverdeeld. Het lijkt dus te voorbarig om te veronderstellen dat een verhoogde instroom van asielzoekers tot het verleden behoort. Voor 2017 wordt door het CBS een lichte stijging van het aantal asielverzoeken verondersteld met een geleidelijke afname in de daaropvolgende jaren. Vanaf 2022 veronderstelt het CBS in de Kernprognose 2016 een structurele instroom van 8.000 asielmigranten per jaar. Vanaf de midden jaren '20 wordt uitgegaan van structureel 185.000 immigranten per jaar in Nederland.

Figuur 3.3 Immigratie; realisatie, prognose 2016-2060 en prognose 2014-2060

Bron: CBS Kernprognose 2016-2060

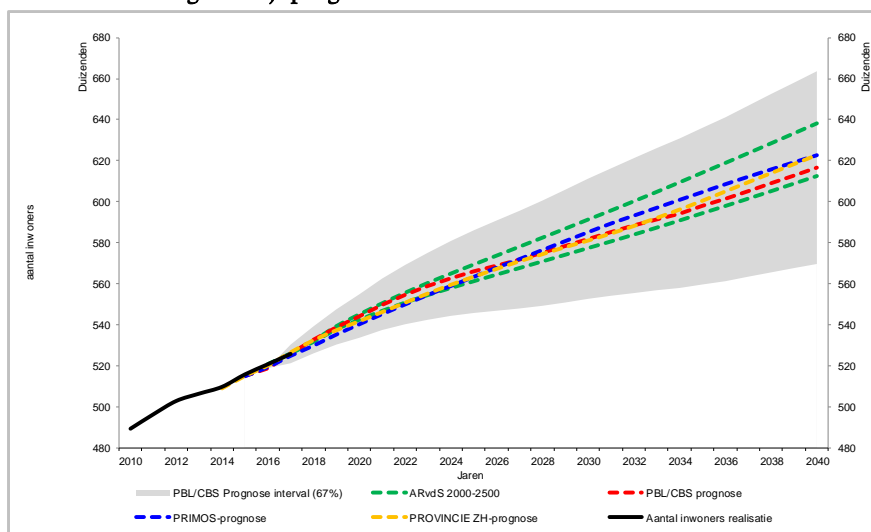
Den Haag blijft in alle prognoses groeien

De landelijke prognoses die een uitspraak doen over de bevolkingsontwikkeling van Den Haag zijn de PBL/CBS prognose en de PRIMOS-prognose. Op provinciaal niveau geeft de Provinciale prognose Zuid-Holland ook een doorkijk in de bevolkingsontwikkeling van Den Haag. Elke prognose heeft zijn eigen invalshoeken of uitgangspunten waarvoor de prognose is opgesteld. Daardoor heeft elk model zo zijn voor- en nadelen. Geen enkel model is 'het beste'. In onderstaande figuren is de ontwikkeling van de bevolking, de woningvoorraad en gemiddelde bruto woningbezetting voor Den Haag weergegeven volgens de meest recente beschikbare langetermijnprognoses.

Bevolkingsontwikkeling

De prognose van de provincie Zuid-Holland en de PRIMOS prognose geeft voor Den Haag tot 2040 een groei te zien van 102.000 mensen; de prognose van PBL/CBS van 96.000 mensen; en bij de Haagse variant Agenda Ruimte voor de Stad groeit het inwonertal tussen 92.000 en 117.000. PBL/CBS presenteren onzekerheidsmarges rond de prognose cijfers. In figuur 4 zijn de marges van PBL/CBS weergegeven. Dit betekent dat dat kans klein is dat de bevolkingsgroei hoger of lager zal zijn. Duidelijk is dat de uitkomsten van alle prognoses binnen deze marges vallen (figuur 3.4). De Den Haag WPB 2017-2022 variant is in lijn met de Agenda Ruimte voor de Stad 2.500 variant.

Figuur 3.4 Ontwikkeling Haagse bevolking; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens meest recente verschillende langetermijnprognoses

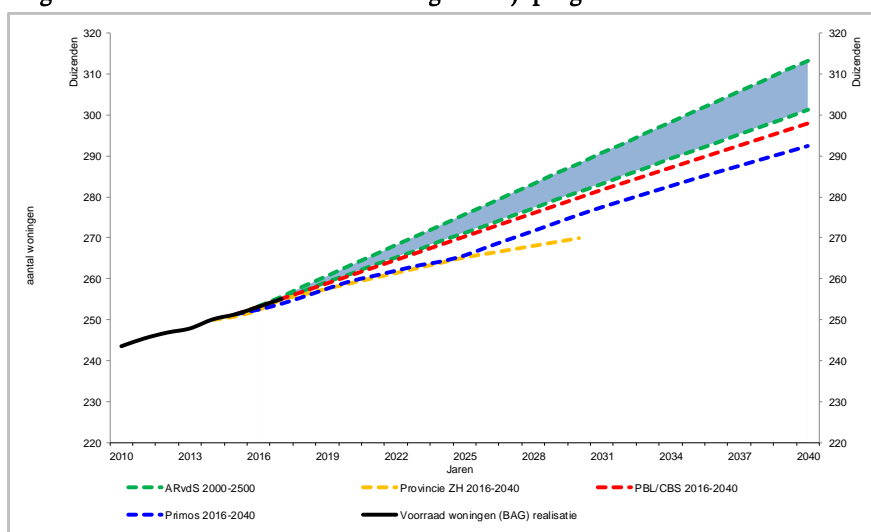

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvdS-variant, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

Woningvoorraadontwikkeling

De ARvdS variant geeft voor Den Haag tot 2040 de grootste groei van het aantal woningen met een bandbreedte tussen de 48.000 en 60.000 woningen, gemiddeld een netto toename tussen de 2.000 en 2.500 woningen per jaar. De PBL/CBS prognose laat een groei zien van bijna 45.000 woningen, gemiddeld ruim 1.850 woningen per jaar. De PRIMOS prognose laat een groei zien van bijna 40.000 woningen, gemiddeld ruim 1.650 woningen per jaar. De prognose van de Provincie Zuid-Holland die 2030 als tijdhorizon heeft wat betreft de ingevoerde woningbouwontwikkelingen, gaat uit van een groei van gemiddeld 1.250 woningen per jaar.

Figuur 3.5 Ontwikkeling woningvoorraad voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens meest recente verschillende langetermijnprognoses

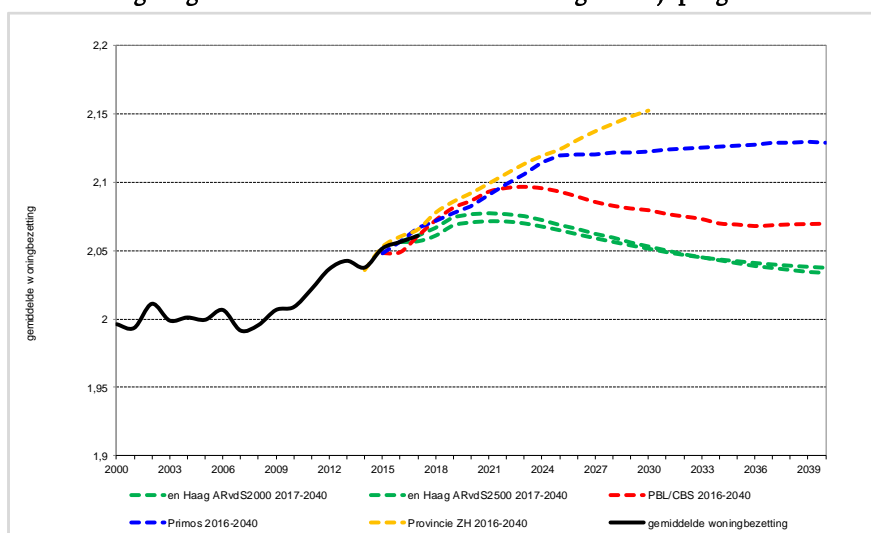

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017 ARvdS-variant, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

Gemiddelde bruto woningbezetting

De gemiddelde bruto woningbezetting is in Den Haag per 1-1-2017 2,06 personen per woning. Vanaf 1951 is er sprake van een jaarlijkse neerwaartse trend wat betreft de gemiddelde woningbezetting. Sinds 2008 is deze trend omgebogen naar een opwaartse trend: de gemiddelde woningbezetting stijgt weer (in 1950 was de bruto gemiddelde woningbezetting 3,96 personen per woning in 2014 was de bruto gemiddelde woningbezetting 2,04 mensen per woning). De toekomstige ontwikkeling van de gemiddelde bruto woningbezetting is de resultante van de geprognosticeerde bevolking en geprognosticeerde woningvoorraad. De prognose van de Provincie Zuid Holland geeft duidelijk een andere ontwikkeling te zien dan de andere prognoses. De PRIMOS-prognose laat de gemiddelde woningbezetting tot 2025 oplopen om daarna in de tijd constant te blijven. De PBL/CBS prognose laat de gemiddelde woningbezetting oplopen tot 2022 om daarna weer langzaam af te nemen. De ARvdS varianten laten de gemiddelde woningbezetting in Den Haag tot 2021 oplopen om daarna jaarlijks licht te dalen.

Figuur 3.6 Ontwikkeling bruto gemiddelde woningbezetting voor Den Haag; realisatie en toekomstige ontwikkeling volgens meest recente verschillende langetermijnprognoses

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017, PBL/CBS 2016, Primos 2016, Provincie Zuid-Holland 2016

3.3 ONTWIKKELING DEMOGRAFISCHE DRUK

De groene en grijze druk geven de verhouding weer tussen de jongste respectievelijk de oudste leeftijdsgroep en de potentiële beroepsbevolking⁵ en daarmee inzicht in de verhouding tussen economisch (potentieel) actieven en inactieven.

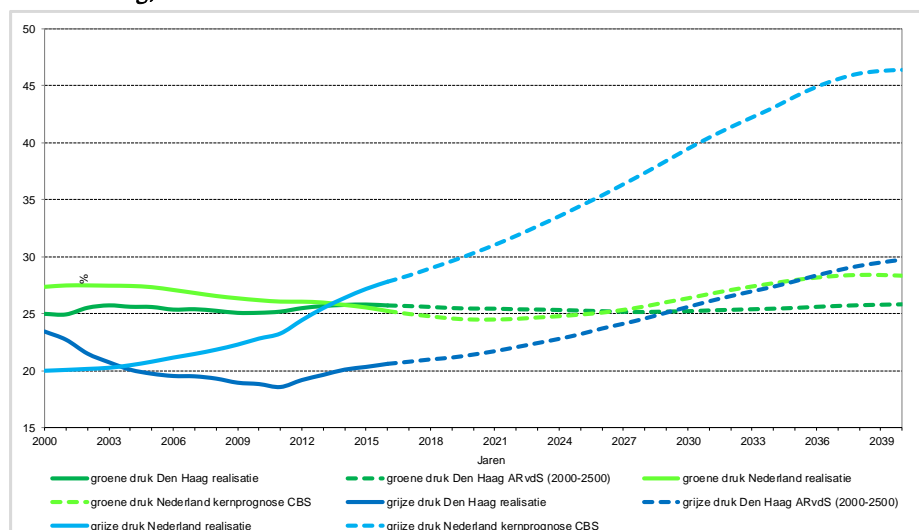
In Den Haag daalt de groene druk licht van 25,7% in 2016 naar 25,3% in 2022, om daarna volgens de ARvdS varianten weer licht toe te nemen tot 25,8-25,9% in 2040. In Nederland daalt de groene druk van 25,2% in 2016 naar 24,5% in 2022, om daarna te stijgen naar 28,3% in 2040 (figuur 3.7).

In Den Haag stijgt de grijze druk van 20,6% in 2016 naar 22,0% in 2022 om vervolgens toe te nemen tot 29,4-30,1% in 2040. In Nederland neemt de grijze druk veel sneller toe; deze stijgt van 27,8% in 2016 naar 31,8% in 2022, om vervolgens te blijven stijgen tot 46,4% in 2040. De

⁵ Bevolking van 15 tot en met 64 jaar.

sterke stijging van de grijze druk in Nederland is het gevolg van enerzijds de sterke toename van het aantal mensen van 65 jaar en ouder en anderzijds een dalend aantal mensen van 15 tot en met 64 jaar. In Den Haag stijgt het aantal 65-plussers minder sterk dan landelijk en - in tegenstelling tot het landelijke beeld - groeit het aantal mensen van 15 tot en met 64 ofwel de potentiële beroepsbevolking.

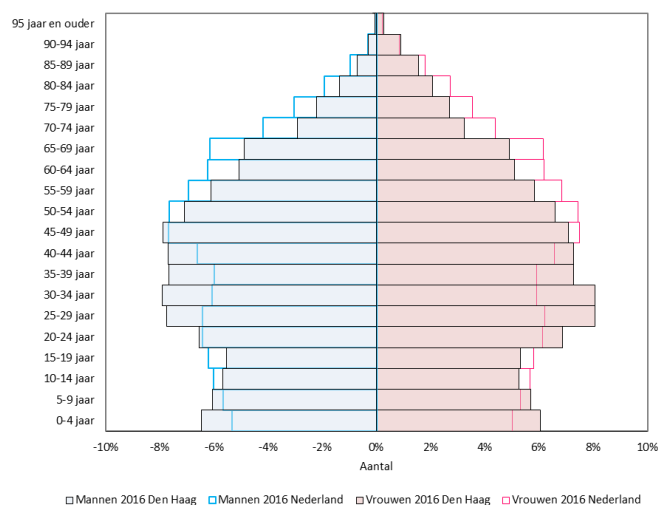
Figuur 3.7 Ontwikkeling demografische druk Den Haag en Nederland; realisatie en toekomstige ontwikkeling, 2000-2040

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en Nederland (CBS), bevolkingsprognose Den Haag 2017, kernprognose CBS 2016

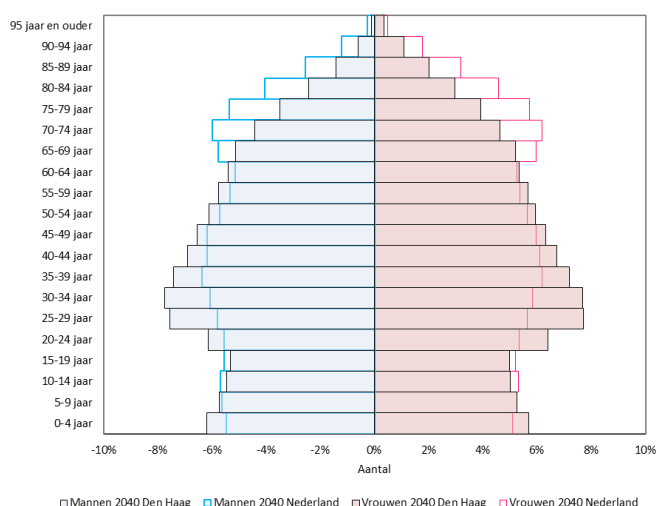
Ten opzichte van Nederland wonen er in Den Haag relatief meer jonge kinderen onder de vijf jaar, meer jongeren vanaf 20 jaar en meer mensen tot een leeftijd van 45 jaar voor vrouwen en 50 jaar voor mannen (figuur 3.8). In 2040 heeft Den Haag nog steeds relatief meer kinderen onder de vijf jaar en meer jongeren vanaf 20 jaar en meer mensen tot een leeftijd van 60 jaar voor vrouwen en 65 jaar voor mannen (figuur 3.9). Uit deze laatste piramide komt duidelijk naar voren dat de vergrijzing in Den Haag relatief minder sterk speelt dan in overig Nederland.

Figuur 3.8 Bevolkingspiramide 2016 Den Haag - Nederland

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en Nederland (CBS)

Figuur 3.9 Bevolkingspiramide 2040 Den Haag – Nederland

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag ARvds 2.500 variant, kernprognose CBS 2016

3.4 DOELGROEPEN VAN BELEID

Een aantal leeftijdscategorieën heeft speciale betekenis voor het gemeentelijk beleid. Denk aan baby's en peuters, kleuters, leerlingen basisschool en vervolgonderwijs, jeugd, jongeren, potentiële beroepsbevolking, ouderen en jong- en hoogbejaarden.

Bij de bijzondere leeftijdsgroepen valt op dat de baby's en peuters, kleuters en de leerlingen in het basis- en jeugdonderwijs op zowel de korte termijn tot 2022 als op de lange termijn tot 2040 wel toenemen, maar minder sterk groeien dan het Haags gemiddelde.

Tabel 3.1 Ontwikkeling bevolking, woningen en doelgroepen van beleid, Den Haag

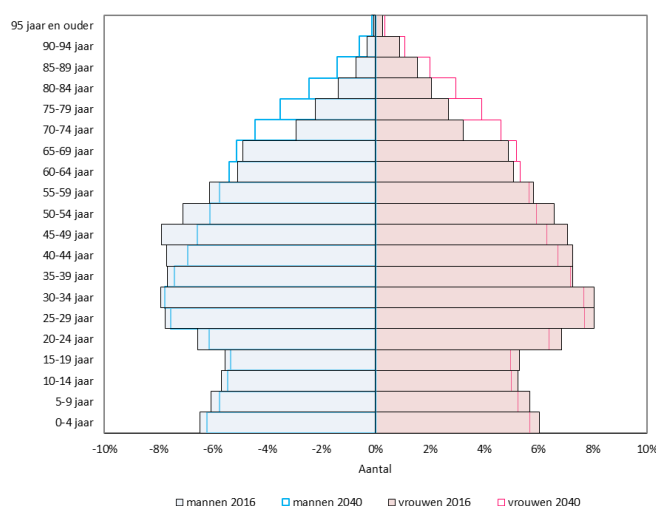
	realisatie 2016	2022	2030	2040	Groei % in 6 jaar	Groei % in 14 jaar	Groei % in 24 jaar
Inwonertal	520.697	556.289	577.366 - 591.264	612.486 - 638.169	6,8%	10,9% - 13,6%	17,6% - 22,6%
gemiddelde leeftijd (jr)	38,3	38,9	39,9 - 40,7	40,7 - 42,2	1,6%	4,2% - 6,3%	6,3% - 10,2%
Woningvoorraad	253.210	271.239	281.210 - 288.210	301.210 - 313.210	7,1%	11,1% - 13,8%	19% - 23,7%
gemiddelde woningbezetting	2,06	2,05	2,05 - 2,05	2,03 - 2,04	-0,5%	-0,5% - -0,5%	-1,5% - -1%
baby's en peuters (0-3 jr)	26.063	27.241	27.576 - 28.587	28.985 - 30.619	4,5%	5,8% - 9,7%	11,2% - 17,5%
kleuters (4-5)	12.892	12.869	13.087 - 13.519	13.799 - 14.543	-0,2%	1,5% - 4,9%	7% - 12,8%
basisonderwijs (4-11 en 30% 12 jarigen)	50.173	52.162	52.435 - 53.848	55.142 - 57.943	4,0%	4,5% - 7,3%	9,9% - 15,5%
vervolgonderwijs (13-18 en 70 % 12 jarigen)	37.530	39.947	40.773 - 41.462	42.072 - 43.777	6,4%	8,6% - 10,5%	12,1% - 16,6%
jeugd (0-19)	119.773	125.771	127.471 - 130.730	132.919 - 139.337	5,0%	6,4% - 9,1%	11% - 16,3%
jongeren (20-29)	76.144	81.747	81.748 - 84.826	84.242 - 88.689	7,4%	7,4% - 11,4%	10,6% - 16,5%
middelbaar jong (30-44)	119.340	123.547	124.394 - 128.744	131.922 - 139.259	3,5%	4,2% - 7,9%	10,5% - 16,7%
bejaarden jong (65-74)	41.592	47.369	53.518 - 54.026	60.548 - 61.843	13,9%	28,7% - 29,9%	45,6% - 48,7%
pot. beroepsbev (15-64)	355.844	377.654	382.313 - 392.604	392.892 - 411.071	6,1%	7,4% - 10,3%	10,4% - 15,5%
ouderen (55+)	130.864	148.054	169.083 - 170.880	187.062 - 191.380	13,1%	29,2% - 30,6%	42,9% - 46,2%
bejaarden (65+)	73.310	82.927	98.689 - 99.581	118.370 - 120.701	13,1%	34,6% - 35,8%	61,5% - 64,6%
bejaarden (75+)	31.718	35.558	45.171 - 45.555	57.822 - 58.858	12,1%	42,4% - 43,6%	82,3% - 85,6%
bejaarden (85+)	9.945	9.608	11.458 - 11.596	17.485 - 17.831	-3,4%	15,2% - 16,6%	75,8% - 79,3%

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag WBP en ARvds-variant

Het zijn vooral de oudere leeftijdsgroepen die tot 2022 en 2040 bovengemiddeld groeien. Uitzondering hierop vormt de groep 85+ die op de korte termijn in omvang krimpt, en pas op de lange termijn bovengemiddeld groeit. De groepen jongeren (20-29) en middelbaar jong (30-44) groeien op de lange termijn minder sterk.

De potentiële beroepsbevolking (15-64) groeit naar bijna 37.800 personen in 2022, een groei van 6,1% ten opzichte van 2016. Tot 2040 neemt de potentiële beroepsbevolking toe tot 393.000-411.000 personen, een groei van 10-16%. Binnen deze groep valt een minder dan gemiddelde groei te zien bij de leeftijdsgroep 40-59 jaar, en een sterkere groei bij de 60 tot en met 64 jarigen.

Figuur 3.10 Bevolkingspiramide 2016-2040 Den Haag

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag ARvdS 2.500 variant

3.5 STADSDEEL-, WIJK- EN BUURTPROGNOSE

De kracht en betekenis van de kortetermijnprognose (WPB) is dat deze ook uitspraken doet op het schaalniveau van buurten, wijken en stadsdelen. Op stadsdeelniveau is de ontwikkeling van de bevolking verschillend. Tot 2022 stijgt het aantal inwoners in alle stadsdelen met uitzondering van het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg, dat zich, na jaren van groei, nu kenmerkt door een nagenoeg stabiel blijvende bevolkingsomvang.

Tabel 3.2 Ontwikkeling bevolking naar stadsdelen, 2016-2022

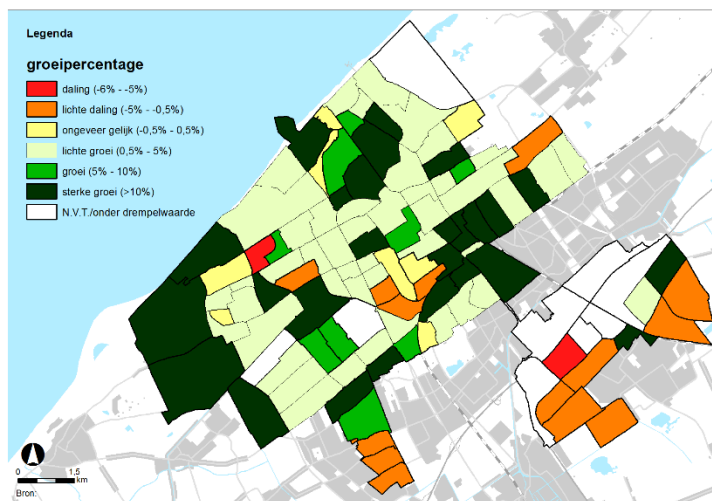
	realisatie 2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	groei % t.o.v. '16
1 Loosduinen	46.276	46.783	47.352	48.901	49.783	50.770	51.749	11,8%
2 Escamp	121.379	122.727	123.181	124.373	125.378	126.671	128.060	5,5%
3 Segbroek	60.937	61.561	62.337	62.422	62.508	62.791	62.921	3,3%
4 Scheveningen	55.510	56.105	56.792	58.582	59.274	59.769	60.009	8,1%
5 Centrum	102.076	102.898	104.500	104.402	105.161	105.990	106.221	4,1%
6 Laak	41.609	42.826	43.489	44.872	46.630	48.761	50.018	20,2%
7 Haagse Hout	44.724	44.976	46.099	46.256	48.025	48.311	48.743	9,0%
8 Leidschenveen-Ypenburg	48.186	48.093	48.003	48.225	48.290	48.538	48.568	0,8%
Den Haag	520.697	525.969	531.753	538.033	545.049	551.601	556.289	6,8%

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag WBP variant

Het stadsdeel Laak groeit tot 2022 met 20,2% naar verhouding het meest, gevolgd door het stadsdeel Loosduinen (11,8%), stadsdeel Haagse Hout (9%), stadsdeel Scheveningen (8,1%), stadsdeel Escamp (5,5%), stadsdeel Centrum (4,1%) en stadsdeel Segbroek (3,3%). De groei van de babyboomgeneratie (65-74 jaar) is het sterkst in de stadsdelen Laak (28,8%) en Leidschenveen-Ypenburg (25,3%).

Uit het kaartbeeld van figuur 3.11 blijkt dat de verwachting is dat het aantal inwoners daalt in de VINEX-buurtten als Bosweide, De Bras, Morgenweide, De Vissen, Rietbuurt, Singels, Waterbuurt, Zonne Veld, Lage Veld en Parkbuurt Oosteinde.

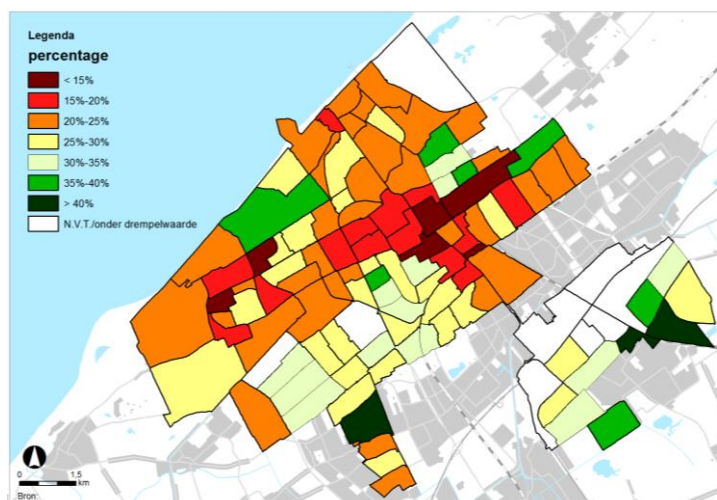
Figuur 3.11 Groeicijfers inwonertal Den Haag per buurt, 2016-2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

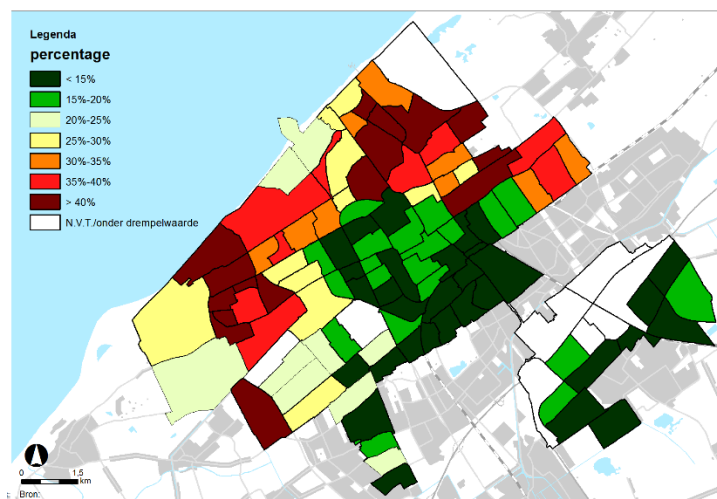
Binnenstedelijk neem het aantal inwoner af in buurten als Bosjes van Pex, Eykenduinen, Transvaalkwartier, Groente en Fruitmarkt, Schildersbuurt-Oost en Marlot. Binnen Den Haag loopt de leeftijdsopbouw, en daarmee ook de groene en grijze druk, per buurt sterk uiteen. Grofweg is er sprake van groene druk in de buurten en wijken 'op het veen' en de VINEX (figuur 3.12). In de buurten en wijken 'op het zand' is de grijze druk juist groter (figuur 3.13). In de centrumwijken overheerst de potentiële beroepsbevolking.

Figuur 3.12 Groene druk in Den Haag per buurt, 2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

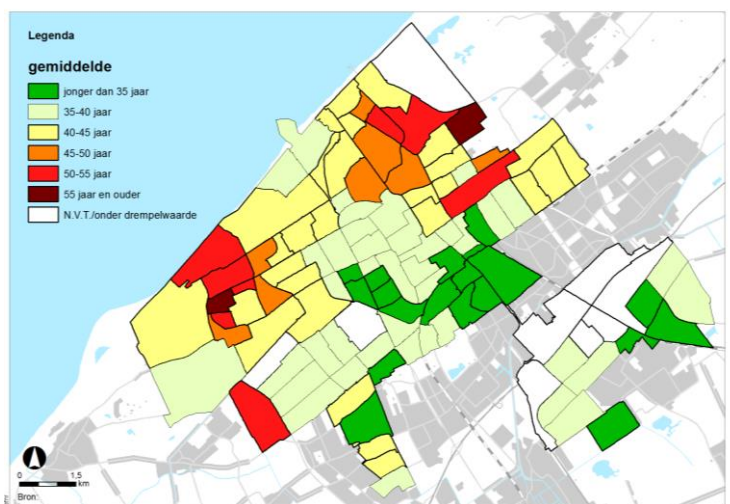
Figuur 3.13 Grijze druk in Den Haag per buurt, 2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

De Haagse bevolking was in 2016 met een gemiddelde leeftijd van 38,3 jaar jong vergeleken met de gemiddelde leeftijd van 41,5 jaar van alle inwoners in Nederland. De gemiddelde leeftijd stijgt in Den Haag naar 38,9 jaar in 2022 om vervolgens door te stijgen naar 40,7 tot 42,2 jaar in 2040. Ook op de lange termijn blijft Den Haag een relatief jonge bevolkingsopbouw houden; in 2022 bedraagt de gemiddelde leeftijd van de Nederlandse bevolking naar verwachting 42,5 jaar en in 2040 is deze 44,5 jaar. Ook bij de gemiddelde leeftijd per buurt valt op dat de wijken ‘op het veen’ relatief jong zijn, terwijl de wijken ‘op het zand’ ouder zijn.

Figuur 3.14 Gemiddelde leeftijd in Den Haag per buurt, 2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP variant

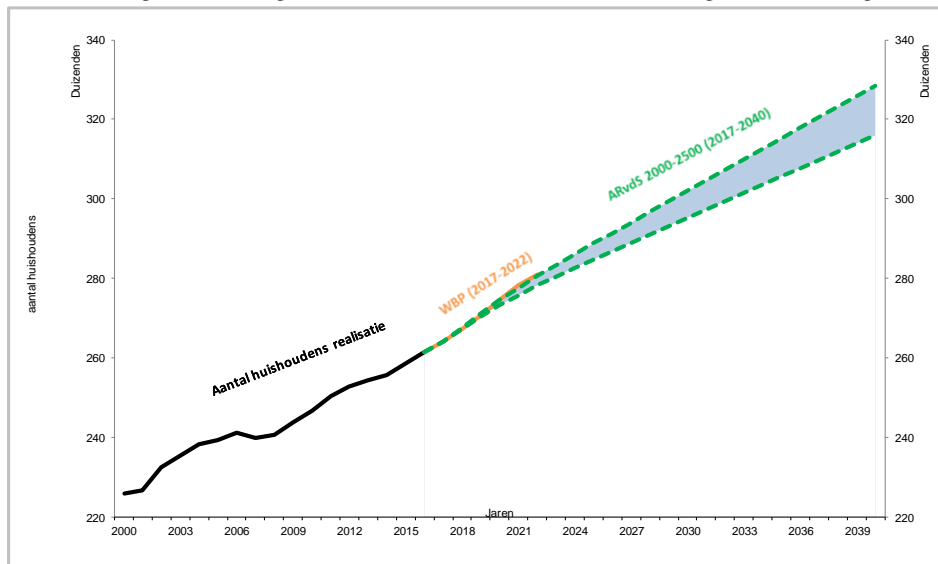
In bijlage II staat een tabellenboek met de belangrijkste uitkomsten van de prognose tot 2022 per stadsdeel.

4 HUISHOUDENS PROGNOSE DEN HAAG

4.1 UITKOMST KORTE TERMIJN (2022) EN LANGE TERMIJN (2040)

Het aantal huishoudens⁶ in Den Haag blijft zowel op de korte als lange termijn stijgen (figuur 4.1). Tot 2022 groeit het aantal huishoudens van ruim 261.300 in 2016 naar bijna 281.000 in 2022. Dit is een stijging van 7,5%. In dezelfde periode neemt landelijk het aantal huishoudens met 4,4% toe. Op de langere termijn tot 2030 zal het aantal huishoudens in Den Haag naar verwachting toenemen tot 295.000-302.000 huishoudens. In 2040 zal het aantal huishoudens zijn gestegen tot 316.000-328.000 huishoudens, een toename van 20,9-25,7%. Daarmee neemt het aantal huishoudens sneller toe dan de bevolking (paragraaf 3.1).

Figuur 4.1 Ontwikkeling aantal Haagse huishoudens; realisatie en toekomstige ontwikkeling

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag 2017

De prognose van de Provincie Zuid-Holland voorspelt tot 2040 een groei van bijna 51.000 huishoudens (19,8%), de PRIMOS-prognose voorziet een groei van 48.000 huishoudens (18,8%) en de PBL/CBS-prognose een groei van 39.500 huishoudens (15,6%).

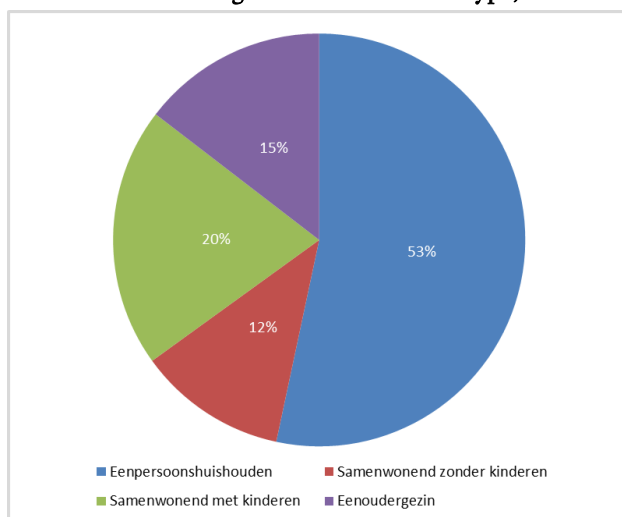
De toename van het aantal huishoudens wordt veroorzaakt door de toename van de bevolking in combinatie met een afname van de huishoudensgrootte. Als gevolg van individualisering en vergrijzing zal in de toekomst vooral het aantal alleenstaanden sterk toenemen.

⁶ In de Basisregistratie Personen (BRP) worden alleen gegevens over de bevolking vastgelegd volgens de officiële burgerlijke staat. De registratie is georganiseerd naar personen, burgerlijke staat en gezinssamenstelling volgens deze burgerlijke staat. Gezinsamenstelling is echter niet het zelfde als huishoudens samenstelling. Personen die ongehuwd samenwonen zijn volgens de gezinsdefinitie twee alleenstaanden, terwijl zij feitelijk een tweepersoons huishouden vormen. Dit leidt bij de BRP tot een overschatting van het aantal alleenstaanden. Om de werkelijkheid qua aantal huishoudens en hun samenstelling beter te benaderen is door DSO/PSO een schattingsroutine ontwikkeld om op basis van de registratie in het BRP een reële inschatting te maken van het aantal mensen dat feitelijk samenwoont.

4.2 HUISHOUDENS NAAR TYPE EN LEEFTIJD

Tussen 2016 en 2022 is er een groei van bijna 20.000 huishoudens. Het aantal éénpersoonshuishoudens neemt toe met ruim 10.500 huishoudens, het aantal huishoudens van samenwonenden met kinderen neemt toe met 4.000 huishoudens, het aantal samenwonenden zonder kinderen neemt toe met 2.300 huishoudens en het aantal eenoudergezinnen neemt toe met 2.900 huishoudens.

Figuur 4.2 Toename aantal Haagse huishoudens naar type; 2016-2022

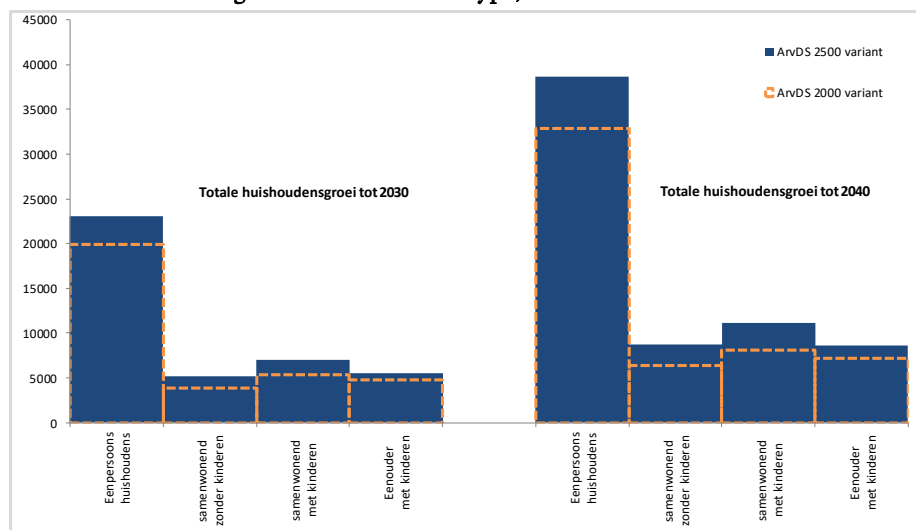

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

Tot 2030 neemt het aantal huishoudens naar verwachting toe met 34.000-40.500 huishoudens. De groei van het aantal huishoudens tot 2030 wordt voor 57-59% veroorzaakt door de toename van het aantal éénpersoonshuishoudens, voor 16-17% door het aantal samenwonenden met kinderen, voor 11-13% door het aantal samenwonenden zonder kinderen en voor 13-14% door het aantal eenoudergezinnen.

Tot 2040 neemt het aantal huishoudens toe met 54.500-67.000. Ook deze groei wordt voor grootste deel veroorzaakt door de toename van het aantal éénpersoonshuishoudens (58-60%), gevolgd door de toename van het aantal samenwonenden met kinderen (15-17%), het aantal samenwonenden zonder kinderen (12-13%) en het aantal eenoudergezinnen (13%).

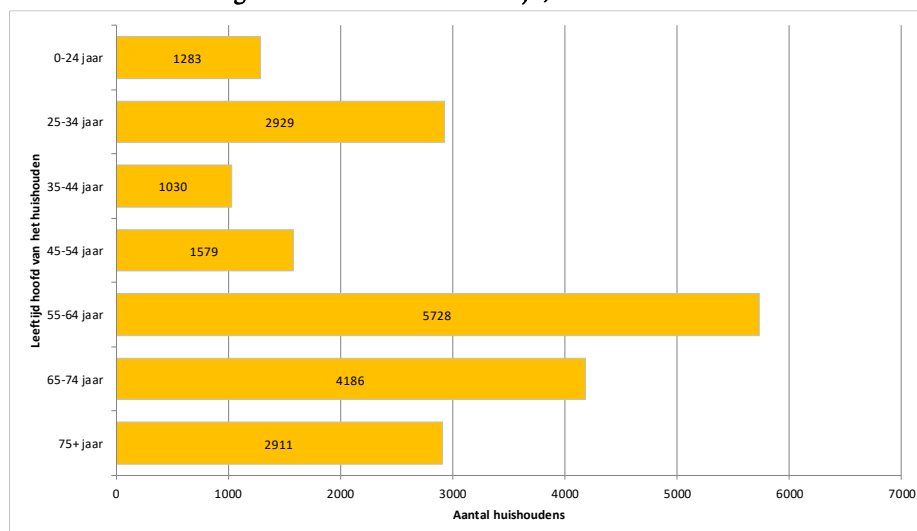
Figuur 4.3 Toename aantal Haagse huishoudens naar type; 2016-2030 en 2016-2040

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag ARvds-variant

De ontwikkeling van het aantal huishoudens verschilt naar leeftijd van het hoofd van het huishouden. In alle leeftijdsgroepen neemt het aantal huishoudens tussen 2016 en 2022 toe, waarbij absoluut gezien de grootste groei zich voordoet bij de leeftijdsgroep 55 tot en met 64 jaar.

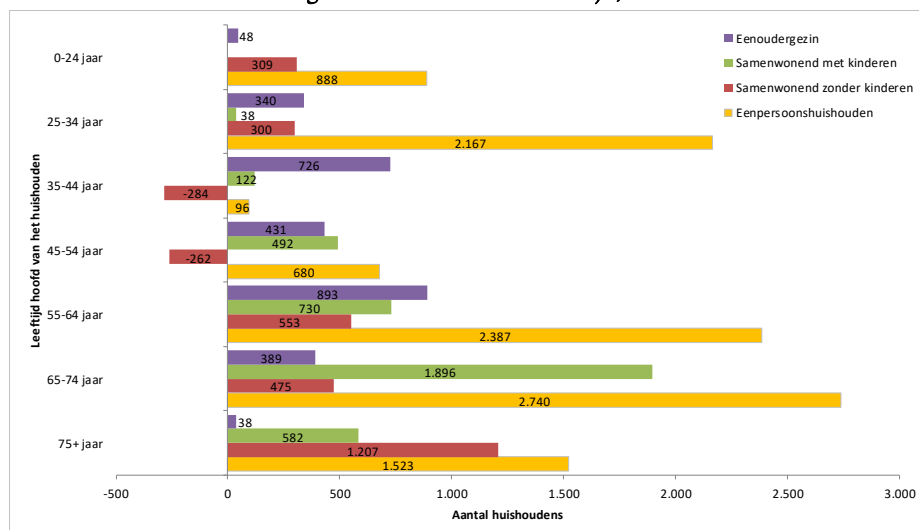
Figuur 4.4 Toename aantal Haagse huishoudens naar leeftijd; 2016-2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP variant

Bij de leeftijdsgroepen 35-44 jaar en 45-54 jaar neemt het aantal samenwonenden zonder kinderen af. De geconstateerde sterke toename van het aantal éénpersoonshuishoudens komt vooral voor bij de oudere leeftijdsgroepen 55-54 en 55-64 jaar, maar ook bij de jongere leeftijdsgroep 25-34 jaar

Figuur 4.5 Toen en afname aantal Haagse huishoudens naar leeftijd; 2016-2022

Bron: Bevolkingsprognose Den Haag WBP variant

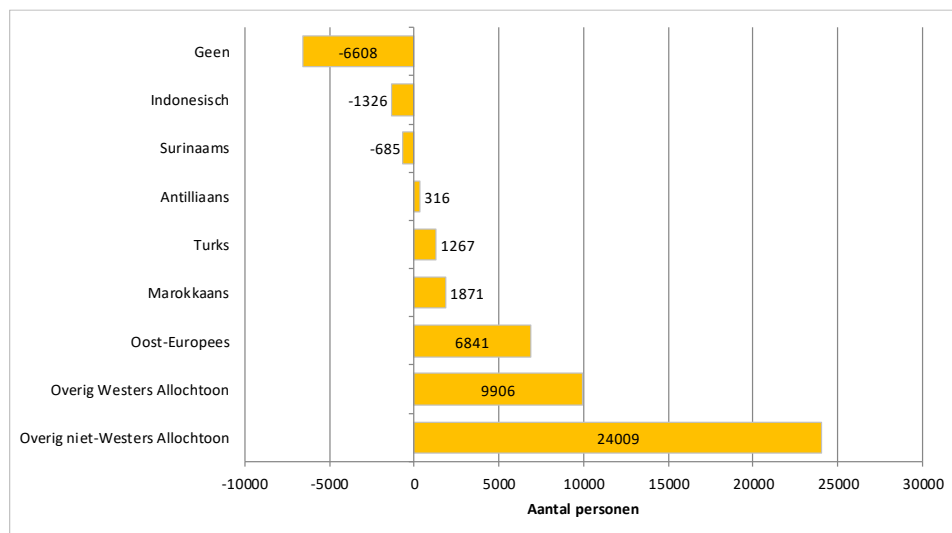
5

BEVOLKING NAAR MIGRATIEACHTERGROND DEN HAAG

5.1 UITKOMST KORTE TERMIJN (2022)

Tot 2022 neemt het aantal Hagenaars met een Nederlandse achtergrond af. Ditzelfde valt te zien bij de bevolkingsgroepen met een migratieachtergrond Indonesisch en Surinaams⁷. De bevolkingsgroepen met migratieachtergrond Antilliaans, Marokkaans en Turks blijven nagenoeg gelijk of groeien minder sterk, terwijl alle overige groepen met een migratieachtergrond sterker toenemen.

Figuur 5.1 Absolute ontwikkeling bevolkingsgroepen naar migratieachtergrond Den Haag, 2022 t.o.v. 2016

Bron: bevolkingsprognose Den Haag 2017 WBP-variant

Absoluut gezien neemt in Den Haag tot 2022 het aantal Hagenaars met een Nederlandse achtergrond met 6.600 personen het meest af, terwijl de groep Hagenaars met als migratieachtergrond overig niet-Westers met 24.000 personen het meest groeit.

Het aandeel Hagenaars met een Surinaamse achtergrond gaat van 8,9% in 2016 naar 8,2% van de Haagse bevolking in 2022. Het aandeel met een Indonesische achtergrond daalt van 3,5%

⁷ De indeling van de Haagse bevolking naar achtergrond is gebaseerd op de CBS definitie.

Bij het afbakenen van personen met een migratieachtergrond staat het geboorteland van de ouders centraal. Bij personen met een Nederlandse achtergrond zijn beide ouders in Nederland geboren. Bij personen met een migratieachtergrond is ten minste één ouder in het buitenland geboren.

Iemand die zelf ook in het buitenland is geboren, behoort tot de eerste generatie, terwijl iemand van de tweede generatie in Nederland is geboren. Binnen de generaties zijn verschillende generatiegroepen te onderscheiden, afhankelijk van leeftijd van binnenkomst en achtergrond van beide ouders.

Personen met een migratieachtergrond behoren verder tot een bepaalde herkomstgroepering. De herkomstgroepering van de eerste generatie is hun eigen geboorteland. De herkomstgroepering van de tweede generatie is het geboorteland van de moeder als zij in het buitenland is geboren, anders is dat het geboorteland van de vader.

naar 3,0% en het aandeel met een Nederlandse achtergrond daalt van 47,9% naar 43,7%. Het aandeel Hagenaars met een Turkse achtergrond daalt van 7,6% naar 7,3%. Het aandeel met een Antilliaanse achtergrond is nagenoeg constant en daalt licht van 2,4% naar 2,3%. Het aandeel Hagenaars met een Marokkaanse achtergrond is constant met 5,8%. De aandelen van alle overige Hagenaars met een migratieachtergrond stijgen tot 2022. Het aandeel Hagenaars met een overig niet-Westerse achtergrond stijgt van 10,4% in 2016 naar 14% in 2022. Het aandeel met een overig Westerse achtergrond stijgt van 8,4% naar 9,6%. Het aandeel Hagenaars met een Oost-Europese achtergrond stijgt van 5% in 2016 naar 5,9% in 2022.

Tabel 5.1 Realisatie en prognose naar migratieachtergrond Den Haag, 2016-2022

	realisatie 2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	groei % t.o.v. '16
Nederlands	249.670	248.233	246.809	245.446	245.016	244.442	243.062	-2,6%
Turks	39.546	39.875	40.152	40.392	40.595	40.746	40.813	3,2%
Marokkaans	30.391	30.786	31.139	31.462	31.787	32.069	32.262	6,2%
Surinaams	46.533	46.401	46.290	46.190	46.140	46.053	45.848	-1,5%
Antilliaans	12.623	12.656	12.714	12.793	12.881	12.947	12.939	2,5%
Oost-Europees	25.963	27.312	28.570	29.815	30.903	31.917	32.804	26,3%
Indonesisch	18.244	17.989	17.750	17.525	17.341	17.152	16.918	-7,3%
Overig Westers	43.617	45.260	46.990	48.814	50.504	52.113	53.523	22,7%
Niet-Westerse	54.110	57.455	61.339	65.595	69.882	74.162	78.119	44,4%
Totaal	520.697	525.967	531.753	538.032	545.049	551.601	556.288	6,8%

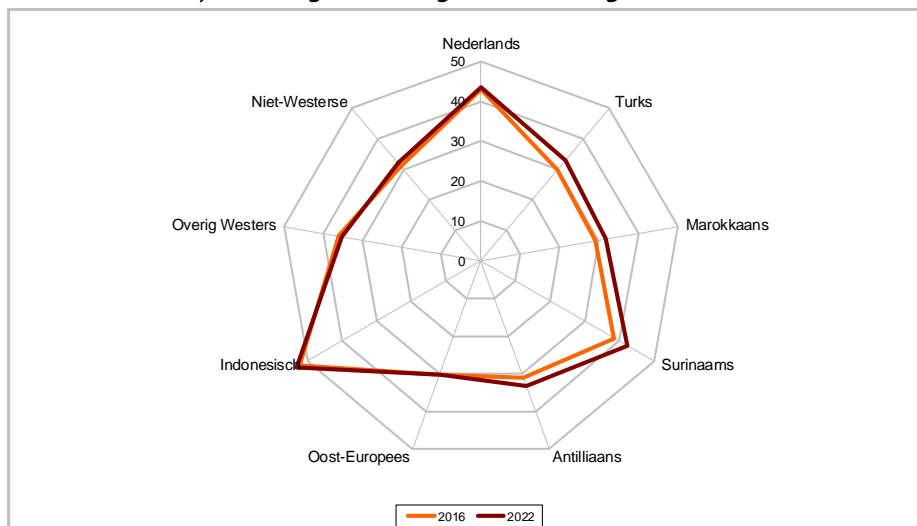
Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag WBP-variant

5.2 MIGRATIEACHTERGROND NAAR LEEFTIJD

Gemiddeld genomen zijn Hagenaars met een migratieachtergrond jonger dan Hagenaars zonder een migratieachtergrond. Tot 2022 verandert de leeftijdsopbouw van Den Haag niet veel. Wel wordt de groep Hagenaars met een migratieachtergrond ouder.

De gemiddelde leeftijd tussen de onderscheiden groepen met een migratieachtergrond varieert in 2016 van 52,3 jaar voor de bevolkingsgroep met achtergrond Indonesisch tot 29 jaar voor Hagenaar met een Marokkaanse achtergrond.

Figuur 5.2 Gemiddelde leeftijd naar migratieachtergrond Den Haag, 2022 t.o.v. 2016

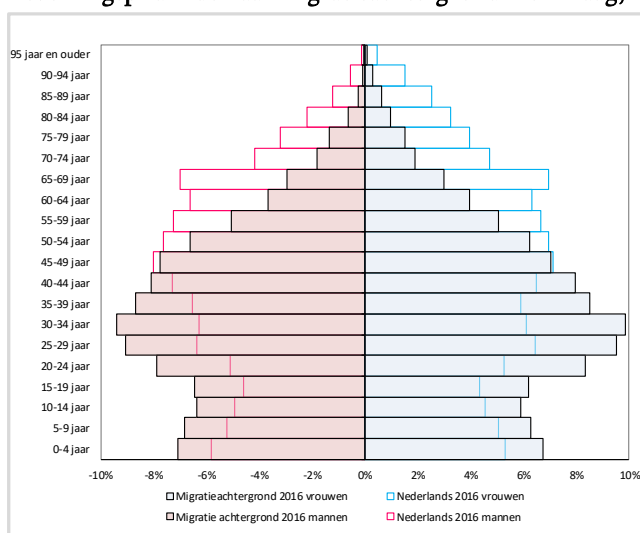
Bron: bevolkingsprognose Den Haag 2017 WBP variant

In 2022 is de gemiddelde leeftijd bijna bij alle groepen met een migratieachtergrond toegenomen, behalve bij de groepen ‘Overig Westers’ en ‘Oost-Europees’.

De groep met een migratieachtergrond die het snelst gemiddeld ouder wordt in Den Haag zijn de Indonesiërs.

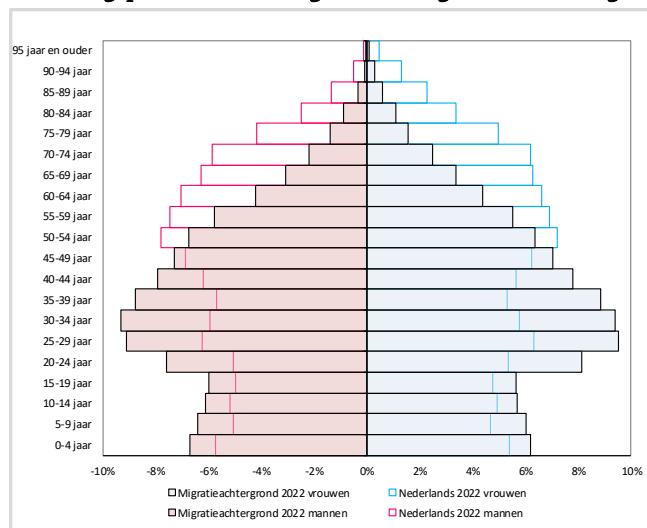
De Turkse Hagenaars verouderen als groep gemiddeld het meest, gevolgd door de Marokkaanse en Surinaamse Hagenaars. Ondanks dat blijft de groep met een Indonesische achtergrond met gemiddeld 53,3 jaar veruit de oudste, gevolgd door groep met een Nederlandse achtergrond met gemiddeld 43,6 jaar en de Surinaamse Hagenaars met 42,2 jaar. Met een gemiddelde leeftijd van 30,2 jaar zijn de Hagenaar met Oost-Europese migratieachtergrond in 2022 gemiddeld de jongste bevolkingsgroep in Den Haag.

Figuur 5.3 Bevolkingspiramide naar migratieachtergrond Den Haag, 2016

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag WBP variant

Figuur 5.4 Bevolkingspiramide naar migratieachtergrond Den Haag, 2022

Bron: Realisatie cijfers Den Haag en bevolkingsprognose Den Haag WBP variant